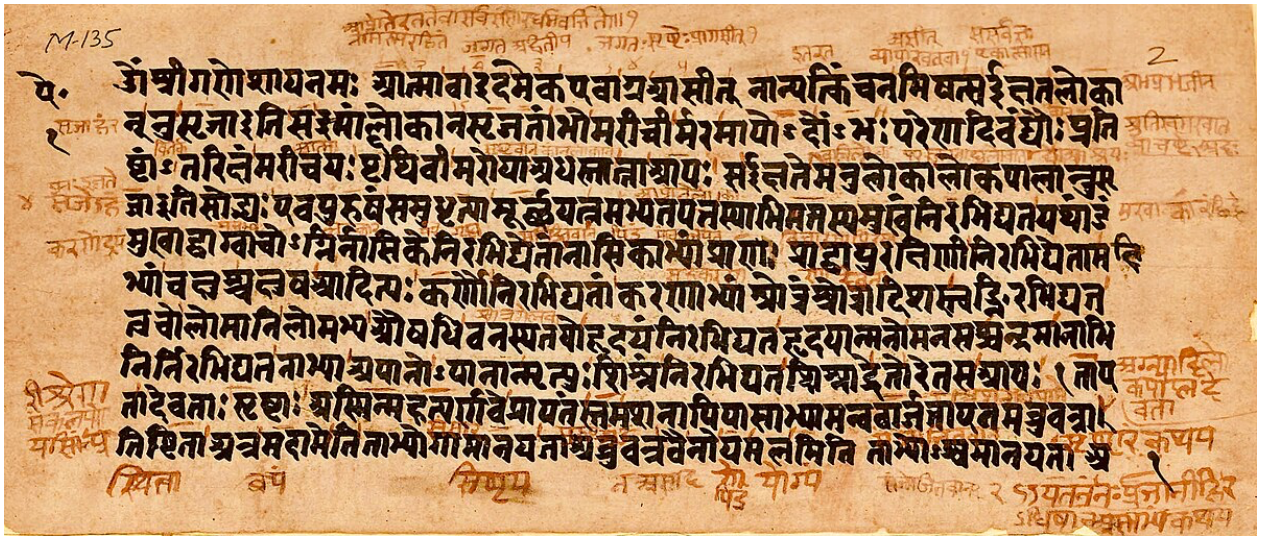

AITAREYA UPANISHAD

**Om! Konuşmam zihnimle uyumlu olsun,
 Zihnim de konuşmamla uyumlu olsun.
 Ey Kendi Işığıyla Parlayan (Atman), kendini bana açığa çıkar,
 Kendini Tezahür Ettiren Atman Bilgisi içimde büyüsün.
 Konuşma ve zihin, Veda'yı bana taşıyanlar olsun.
 Veda Bilgisini Deneyimlemek İçin Destek Olsun,
 Vedalardan duyduğum sadece bir görünüş olmasın,
 Gece gündüz çalışarak kazandıklarım kalıcı olsun.**

**İlahi Gerçeği konuşuyorum, Mutlak Gerçeği konuşuyorum,
 O beni korusun,
 Sözle doğru olana dair konuşacağım, zihinle doğru olana dair konuşacağım.
 O (Brahman) beni korusun, O, konuşan kişiyi (öğretmeni) korusun.
 O beni korusun; O konuşan kişiyi korusun – O konuşan kişiyi korusun. Om!
 Sükun! Sükun! Sükun!**

**Om! Konuşmam zihnimde kök salmış olsun;
 Zihnim konuşmamda kök salmış olsun;
 Brahman, kendini bana göster;
 Vedik Gerçekleri kavramamı sağla;
 Duyduklarım beni terk etmesin;
 Çalışmalarımda,
 gündüzü geceye katayım;
 Gerçeği zihnime özümsememe izin ver;
 Gerçeği konuşmamla ifade etmeme izin ver;
 O Gerçek beni korusun;
 O Gerçek öğretmenimi korusun;
 Beni koru, öğretmenimi koru,
 öğretmenimi koru!
 om shantih, shantih, shantih! Om Barış, Barış, Barış!**

**OM ASATHOMA SADH GAMAYA
 TAMASOMA JYOTHIR GAMAYA
 MRITYORMA AMRITAM GAMAYA**

Beni Gerçek olmayan şeylerden gerçeğe,
 Beni karanlıktan ışığa (cehaletin karanlığından bilginin ışığına) ve
 ölümden beni ölümsüzlüğe götür.

Shankaranın Giriş Yazısı

Olivelle Çeviri

1 Adhyaya 1: Yaratılış ve Kozmik Düzen

1.1 Benlik'in Yaratımı

1.1.1 Başlangıçta yalnızca Atman (Benlik) vardı, ikinci bir varlık olmaksızın tek başına. Başka hiçbir şey göz kırpmıyordu.

1.1.2 "O düşündü: 'Dünyaları yaratayım.'" O, şu dünyaları yarattı: Ambhas (göklerin üstündeki su dünyası), Marici (ışınların dünyası, gökyüzü), Mara (ölümlü dünya, yeryüzü) ve Apas (aşağıdaki su dünyası). Ambhas, göklerin ötesindedir ve desteği göklerdir. Marici, gökyüzüdür. Mara, yeryüzüdür ve altında olan Apas'tır (yeraltı suları).

1.1.3 (Atman) düşündü: "Bunlar dünyalar. Şimdi dünyaların koruyucularını yaratayım." Sulardan bir kozmik form (Puruşa) çıkardı ve ona şekil verdi.

1.1.4 Form üzerinde kuluçkaya yattı (veya onu ısıttı). Bu kuluçkadan, bir yumurtanın çatlaması gibi ağız ortaya çıktı. Ağızdan söz çıktı, sözden ateş çıktı. (a)

1.1.4.1 Sonra Onun (Hiranyagarbha'nın) burun delikleri ortaya çıktı; burun deliklerinden koku duyusu doğdu, kokudan ise Vayu, Hava Tanrısı çıktı. nefesten hava (rüzgâr) çıktı (b)

1.1.4.2 Gözler ortaya çıktı; gözlerden görme çıktı, görmeden güneş çıktı. Gözlerden görme duyusu ortaya çıktı; görmeden ise Aditya, Güneş Tanrısı doğdu. (c) (surya devata)

1.1.4.3 Kulaklar ortaya çıktı; kulaklardan işitme çıktı, işitmeden yönler (çeyrekler) çıktı. işitmeden ise Dishah, Yönler/Uzay Tanrısı ortaya çıktı.(d)

1.1.4.4 Deri ortaya çıktı; deriden kıllar çıktı, kıllardan bitkiler ve ağaçlar çıktı. Deri'den saç çıktı; saçtan ise Vanaspatayah, 'Bitkiler ve Ağaçlar Tanrısı' doğdu (e)

1.1.4.5 Kalp ortaya çıktı; kalpten zihin çıktı, zihinden ay çıktı.

1.1.4.6 "Kalpten zihin çıktı; zihinden ise Chandramaah, Ay Tanrısı doğdu." (f)

1.1.4.7 Göbek ortaya çıktı; göbekten aşağı yönlü nefes (Apana) çıktı, Apana'dan ölüm çıktı. Göbekten Apana veya dışkılamanın gücü çıktı; Apana'dan Mrityuh, Ölümün Efendisi doğdu. (g)

1.1.4.8 Üreme organı ortaya çıktı; üreme organından meni çıktı, meniden sular çıktı. Sonra Üreme Organı ortaya çıktı; Bu organdan meni veya tohum çıktı; Meniden Aapah, Su Tanrısı doğdu. (h)

1.2 Benlik'in Yaratılışa Girişi

1.2.1 Böylece yaratılan bu tanrılar (ateş, hava, güneş vb.) büyük okyanusa (varoluşun içine) düştü. O (Atman) onları açlık ve susuzluğa maruz bıraktı. Onlar O'na dediler: "Bize yerleşebileceğimiz ve yiyecek yiyebileceğimiz bir yer bul."

1.2.2 O, onlara bir inek getirdi. Dediler: "Bu bize yetmez." O, onlara bir at getirdi. Dediler: "Bu bize yetmez."

1.2.3 O, onlara bir insan getirdi. Dediler: "Bu çok iyi yapılmış usata işi!" çünkü insan iyi yapılmıştır. O, onlara dedi: "Her biriniz kendi yerlerinize girin."

1.2.4 Ateş Tanrısı, söz olarak ağza girdi. Hava Tanrısı, nefes olarak burun deliklerine girdi. Güneş Tanrısı, görme olarak gözlere girdi. Yönlerin(uzay) Tanrısı, işitme olarak kulaklara girdi. Bitkiler ve ağaçların Tanrısı, kıl olarak deriye girdi. Ay Tanrısı, zihin olarak kalbe girdi. Ölüm Tanrısı, aşağı yönlü nefes olarak göbeğe girdi. Suların Tanrısı, meni olarak üreme organına girdi.

1.2.5 Açlık ve susuzluk O'na dediler: "Bize de bir yer bul." O, onlara dedi: "Sizi bu tanrılara paylaştırıyorum. Onların paylarından siz de pay alacaksınız." Bu nedenle, **hangi tanrıya bir sunu yapılırsa, açlık ve susuzluk da bundan pay alır.**

1.3 Açlık, susuzluk ve gıdaya olan bağımlılık.

1.3.1 (Rab) dedi ki, "İşte şimdi dünyalar ve Koruyucu melekler (Devata-lar) burada. Şimdi onlara yiyecek yaratayım."

1.3.2 O, suların üzerinde düşüncelere daldı ve böylece düşüncelere daldığı sulardan maddi bir form ortaya çıktı. Gerçekten de bu şekilde üretilen maddi form gerçekten de besindir.

1.3.3 Sonra yaratılan yiyecek kaçmaya çalıştı. İlk bedenlenmiş varlık olan o, **konusarak** onu yakalamaya çalıştı, ama konuşarak onu yakalayamadı. Eğer konuşarak onu yakalayabilseydi, sadece yemekten bahsederek tatmin olurduk.

1.3.4 O, onu (yiyeceği) **koklayarak** yakalamaya çalıştı, koklayarak onu yakalayamadı. Eğer koklayarak yakalamış olsaydı, o zaman herkes sadece yiyeceği koklayarak gerçekten doygunluk hissederdi.

1.3.5 **Gözleriyle** yakalamak istiyordu. Gözleriyle tüketemiyordu. Gözleriyle yakalayabilseydi, herkes sadece yemeği görmekle gerçekten tatmin olurdu.

1.3.6 Onu **kulaklarından** yakalamak istedi; onu kulaklarından yakalayamadı. Onu kulaklarından yakalayabilseydi, herkes sadece yemek hakkında bir şeyler duymakla bile gerçekten memnun kalırdı.

1.3.7 Onu **derisinden** yakalamak istedi, ama dokunarak yakalayamadı. Eğer onu derisinden yakalayabilseydi, herkes sadece yiyeceğe dokunarak gerçekten tatmin olurdu.

1.3.8 O bunu **zihinle** yakalamak istedi; zihinle yakalayamadı. Eğer zihinle yakalamış olsaydı, herkes sadece yiyecek düşünerek gerçekten tatmin olurdu.

1.3.9 O, onu **üreme organlarından** yakalamak istedi; onu üreme organından yakalayamadı. Eğer onu üreme organından yakalasaydı, herkes sadece boşalma ile gerçekten tatmin olurdu.

1.3.10 Sonra nefes alırken onu kavramaya çalıştı. Onu tüketti. Bu nedenle, sadece Apana yiyeceği yakalayan şeydir ve gerçekten de Apana (Vayu), yiyecek (Annayu) yaşamı desteklemenin başlıca nedenidir.

1.3.11 Yaratıcı, "Bunların hepsi bensiz nasıl kalabilir?" diye düşündü. Sonra şöyle düşündü: "Hangi iki yolla organlara girebilirim?" Yine düşündü: "Konuşmak konuşma ile, koklamak burun ile, görmek gözler ile, duymak kulaklar ile, dokunmak deri ile, düşünmek zihin ile, yemek yemek Apana (peristaltik hareketler) ile, boşaltmak üreme organları ile yapılırsa, o zaman ben kimim?"

1.3.12 Sonra kafatasının dikişini açtı ve o kapıdan girdi. Bu kapı Vidrti veya yarık olarak adlandırılır. Burası mutluluk yeri, Nandana. Üç ikamet yeri ve üç uyku (rüya) durumu vardır. Burası birinci ikamet yeridir. Burası ikinci ikamet yeridir. Burası üçüncü ikamet yeridir.

1.3.13 Doğduktan sonra, etrafındaki varlıkları inceledi. Yaratıkları dikkatle süzdü. Başka ne hakkında konuşabilirdi ki? Benim için Atman'dan başka ne var ki? O, her şeyi kaplayan bu Purusa'yı, Brahman'ı gördü. Hayretle kendi kendine şöyle dedi: "Ah, bunu gördüm."

1.3.14 Bu nedenle O, Idan-dra (idam. O; dra... görmek : O-görmek) olarak adlandırılır. Idandram, gerçekten de O'nun adıdır. O Idandra olmasına rağmen, Deva'lar gizemli (dolaylı isimleri) sevdikleri için dolaylı olarak Indra olarak adlandırılır. Tanrılar gerçekten de dolaylı isimlerle adlandırılmayı severler.

1.4 Shankara Bölüm özeti

2 Atman'ın Üç Aşamalı Doğuşu

2.1 Bir erkekte, bu ilk başta tohum olarak adlandırılan embriyo haline dönüşür. Meni, tüm uzuvlarından alınan güç ve canlılığın özüdür. Kişi, aslında kendi içinde kendini taşır. Bunu bir rahme döktüğünde, onun doğmasına neden olur. Bu, onun ilk doğumudur.

2.2 O (meni) kadınla kendi uzvu gibi birleşir. Bu nedenle kadına zarar vermez. Kadın, kocasının Âtman'ını (öz varlığını, bireysel ruhunu) içinde barındırdığını bilerek onu besler.

2.3 O (anne) kendi içinde (kocasının) Benliğini besleyen kişi olduğu için, kendisi de iyi beslenmeye layık hale gelir. Kadın, onu (kocasını) rahminde bir embriyo olarak taşır. Baba, çocuğun doğumundan önce ve sonra onu besler. Çocuğu doğumundan itibaren beslediği için, aslında kendi benliğini besler, çünkü bu dünyaların devamı için; böylece bu dünyalar devam eder. Bu, onun ikinci doğumudur.

2.4 Babanın kendi benliği olan oğlu, dindar işleri yerine getirmek için babanın yerine geçer. Sonra bu diğer benlik (baba), görevlerini yerine getirdikten ve olgun bir yaşa ulaştıktan sonra ölür. Ölümden sonra yeniden doğar. Bu onun üçüncü doğumudur.

2.5 Buna ilişkin olarak, bilge Vāmadeva şöyle demiştir: Henüz embriyo halindeyken, bu tanrıların tüm doğumlarını çok iyi biliyordum! Yüz demir kale beni hapsetmişti, ama yine de bir şahin gibi hızla uçup gittim! Vamadeva, anne karnında yatarken bile böyle konuştu

2.6 O, Rsi Vamadeva, bu Atman'ı fark ederek, yukarı doğru yoluna devam etti ve bedeninin yok olmasından sonra, cennetteki dünyada tüm arzularını gerçekleştirdi ve ölümsüz oldu – ölümsüz oldu.

3 *Aita Bilincin Doğası*

3.1 Bu Benlik olarak taptığımız bu kimdir? İkisinden hangisi Benliktir? Görmeyi sağlayan mı, duymayı sağlayan mı, kokuyu almayı sağlayan mı, konuşmayı sağlayan mı, yoksa neyin zevkli neyin zevksiz olduğunu bilmeyi sağlayan mı?

3.2 Kalp olarak bilinen şey, bu zihin... bu bilinç veya algı, yönlendirme veya emir, bilgelik veya anlama, zekâ veya bilgi, kitapların önemini hatırlama gücü veya kapasitesi, içgörü vizyonu, kararlılık veya azim, düşünce, bağımsız düşünme, zihinsel depresyon, yorumlama, hafıza, hayal gücünün hatırlanması, kararlılık veya azim, yaşam veya canlılık, arzu veya bağlanma, hırs veya sevgi ve benzeri diğerleri... Tüm bunlar, aslında Bilinç'in (prajnanam) isimleridir.

3.3 Bu Brahman. Bu Indra. Bu yaratıcı Prajapati. Bu yine tüm tanrılar ve bu beş büyük element, yani Toprak, Rüzgâr, Uzay, Su ve Ateş, tüm küçük yaratıklar ve diğer yaratılış tohumları, yumurtadan doğanlar, rahimden doğanlar, terden doğanlar, topraktan doğanlar, yani ağaçlar vb., atlar, sığırlar, insanlar, filler ve burada bulunan tüm nefes alan şeyler – hareket eden, uçan veya hareketsiz olanlar – tüm bunlar Bilinç tarafından yönlendirilir ve Bilinç tarafından desteklenir. Evrenin rehberi (gözü) Bilinçtir. Bilinç her şeyin temelidir; gerçekten de Bilinç (Prajnanam) Brahman'dır.

3.4 Atman bilgisi sayesinde Brahmanlık mertebesine yükseldi. Bu dünyadan yükseldi ve arzu ettiği her şeyi elde etti, Yüce Mutluluk Dünyasında ölümsüz oldu... Evet, ölümsüz oldu! Böylece Om.

4 Özet

4.1 Prajnanam Brahma'nın Anlamı

4.2 Prajnanam Brahma'ya Dayalı Manevi Pratikler

- 4.2.1 Shravanam (Kutsal Metinleri Dinleme):**
- 4.2.2 Mananam (Tefekkür ve Öz-Sorgulama):**
- 4.2.3 Nididhyasanam (Derin Meditasyon):**
- 4.2.4 Tapas (Disiplinli Çaba):**
- 4.2.5 5. Pancha Kosha Sorgulaması:**
- 4.2.6 6. Annam'a Saygı ve Etik Yaşam:**
- 4.2.7 7. Sakshi Bhava (Tanık Bilinç Farkındalığı):**
- 4.2.8 8. Karma Yoga ve Bağısızlık:**

Shankaranın Giriş Yazısı

OM TAT SAT

Brahman’a saygıyla ibadet ederim.

Karma, alt Brahman bilgisiyle son bulur.

Böylece, Vidyā ile birleştğinde Karma’nın en yüce gayesi, *Uktha* bilgisinde nihayete erdiği beyan edilmiştir.

Upakha (ritüel ateşe bağlı bilgi → hâlâ karma merkezli bilgi. Yani daha alt düzeyde, **Karma + Vidyā** birleşiminden doğan, ama hâlâ “Prāṇa / Devalar ile birlik” aşamasında kalan bilgi.)

Ardından şu ifade ortaya konulmuştur: ***“Hakikaten bu, Prāṇa diye adlandırılan gerçek Brahman’dır; bu, tek Tanrı’dır. Tüm Devalar yalnızca bu Prāṇa’nın çeşitli tezahürleridir. Prāṇa ile birliğe erişen kimse, Devalara erişmiş olur.”***

Bazı kimseler, Devalarla bir olmanın insanın en yüce gayesi olduğunu; bunun hakikaten mokṣa olduğunu; bunun Karma ile Vidyā’nın birleşimi yoluyla elde edileceğini; ve bundan öte hiçbir şey bulunmadığını ileri sürerler.

Böylesi bir görüşü çürütmek maksadıyla, “*Ātmā vā idam ...*” ifadesiyle başlayan Upaniṣad’ın müteakip kısmı, saf Ātman bilgisini buyurmak üzere başlatılmıştır.

Peki, sonraki kısmın Karma’dan bağımsız saf Ātman bilgisini öğretmeye yönelik olduğu nasıl anlaşılır?

Çünkü başka hiçbir maksat burada çıkarılamaz. Dahası, “*Ona açlık ve susuzluk verdi*” vb. pasajlarla, daha önce zikredilen Agni gibi Devaların, açlık gibi eksikliklere tabi oldukları için saṃsāra’ya bağlı oldukları gösterilecektir.

Her ne açlık ve susuzluğa tabi ise, yalnızca saṃsāra içindedir. Oysa śruti’ye göre, en yüce Brahman açlığın, susuzluğun ve benzeri tüm sınırlamaların ötesindedir.

Öyleyse saf Atman bilgisi özgürleşmenin aracıdır.

Pekâlâ, o hâlde saf Âtman (bireysel benliğin ötesindeki en yüksek öz) bilgisinin kurtuluşa (mokşa: doğum-ölüm döngüsünden özgürleşme) vesile olduğu kabul edilsin.

Fakat — yalnızca Karma’yı (ritüel fiiller, vedik eylemler) terk eden kimse buna ehil değildir zira böyle bir ayrım bildirilmemiştir ve Samnyâsinlere (dünyevi hayatı terk etmiş keşiş sınıfı) özgü ayrı bir düzen de anılmamaktadır. Dahası, binlerce Bṛhatī (Bṛhatī: Veda metinlerinde yer alan belirli bir metrik ölçü; bin Bṛhatī burada geniş çaplı vedik ilahiler için sembolik bir ifadedir) ile betimlenen Karma buyurulduktan sonra Âtman bilgisi takdim edilmiştir. **Öyleyse buna ehil olan yalnızca Karma’yı icra eden kişidir.**

Âtman bilgisi Karma’dan bağımsız da değildir çünkü buradaki özetleme, başlangıçtaki ile benzer niteliktedir. Nasıl ki bu Upaniṣad’ın ilk kısmında, Brāhmaṇa’da (ritüel bölüm) ve Mantra’da (metin kısmı), “Güneş *Âtman’dır*” gibi ifadelerle, Karma ile bağlantılı Puruṣa (kozmetik kişi; burada Güneş tanrısı) — yani Güneş — tüm varlıkların (hareketsiz, hareketli vb.) Âtman’ı olarak belirtilmiştir, aynı şekilde, sonunda “*Brahman işte bu Indra’dır*” sözleriyle başlayan kısımda da, Brahman’ın tüm varlıkların Âtman’ı olduğu ifade edilmiş, ve “*Hareketsiz olan her şey, Prajñā adını taşıyan Brahman tarafından yönlendirilir*” denilerek sonuçlandırılacaktır.

Benzer şekilde, Saṃhitopaniṣad’da (R̥gveda’ya bağlı bir Upaniṣad) da, önce Brahman’ın Karma ile bağlantısı şu ifadelerle belirtilmiştir: “*Sadece bu Brahman’ı R̥gveda takipçileri büyük Uktha’da (Uktha: R̥gveda’daki övgü ilahileri; Vedik kurbanlarda özel öneme sahiptir), bin Bṛhatī’de ararlar*”; ardından şu sözlerle bitirilir: “*Derler ki, bu Brahman tüm varlıklardadır.*” Aynı şekilde, kimlik (tādātmya, özdeşlik) şu ifadelerle bildirilmiştir: “*Güneş’te olan Âtman ile, ‘Beden-siz **Prajñātman’dır (Prajñātman: saf bilinç-öz; bilgi ile özdeş Âtman)**’ diye işaret edilen Âtman’ın bir ve aynı olduğunu bilmelidir.*”

Bu Upaniṣad’da da “Kimdir bu Âtman?” sorusuyla başlayan kısımda, “Bilgi Brahman’dır” (Vijñānam Brahma) metnine göre onun gerçekten Prajñātman olduğu gösterilecektir. Dolayısıyla Âtman bilgisi Karma’dan bağımsız değildir.

Şöyle denilebilir: Bu reddiye yalnızca tekrardır, dolayısıyla faydasızdır. Zira Brāhmaṇa’da “*Ey Bilge, ben nasıl Prāṇa’yım?*” sorusuyla başlayan yerde, bilgenin cevabıyla Âtman’ın Güneş olduğu zaten belirlenmiştir. Burada da “*Nedir o Âtman?*” sorusuna verilen cevapla, bir kez daha Âtman’ın tüm bu varlıklar olduğu söylenmektedir. Bu hâlde, gereksiz bir yineleme olur.

Buna cevabımız: Hayır. Tekrarlama kusuru yoktur, çünkü aynı Âtman’ın başka bir yönünü belirlemeye hizmet etmektedir. Nasıl?

- Ya, faaliyetle ilişkili Âtman’ın yaratma, koruma ve yok etme gibi evrenle ilgili başka yönlerini belirlemek için,
- Ya Âtman üzerine meditasyonu (upāsanā: zihinsel ibadet, tefekkür) buyurmak için,
- Yahut “*Ātmā vā idam ...*” diye başlayan sonraki bölümün, fiil ile bağlantılı olsa da Âtman’ın fiilden bağımsız olarak da ibadet konusu olabileceğini göstermek için.

Karma kısmında bu husus belirtilmediği için, burada ortaya konulmaktadır: ikincisi olmayan tek Âtman ibadet konusu olmalıdır.

Âtman bilgisine sadece karma’yı icra etmeyenlerin (eylemden çekilenlerin) hak sahibi olduğu söylenemez çünkü hiçbir yerde böyle bir ayırım yapılmamış, ayrıca bağımsız bir sannyāsin (inzivaya çekilmiş münzevi) zümresinden söz edilmemiştir.

Bu gerçek Kanva-śākhā (*Atman bilgisinin (jñāna) Karmadan bağımsız değil, onun tamamlayıcısı ve doruk noktası olduğu yönündedir*) ile bağlantılı olarak açıkça belirtilmediğinden, burada “iki olmayan tek Âtman”ın ibadet edilmesi gerektiği ifade edilir.

Âtman, ibadet edenle bir ve aynı olarak da düşünülebilir, ondan farklı olarak da.

Âtman, her ne kadar bir olsa da, Karma’nın (ritüel fiillerin) icrası esnasında ayrıymış gibi tasavvur edilir fakat aynı Âtman, Karma terk

edildiğinde, farklı değilmiş gibi ibadet konusu yapılabilir. Böylece yineleme (tautoloji) kusuru söz konusu değildir.

Îsopanişad'da şöyle denilmiştir:

“Hem Vidyā’yı (yüksek bilgi, bilgelik) hem Avidyā’yı (ritüel bilgi, görece bilgisizlik) bilen, Avidyā sayesinde ölümü aşar, Vidyā sayesinde ölümsüzlüğe ulaşır.” Ve yine: ***“Yalnızca Karma yaparak, yani kendi ödevini yerine getirerek, kişi burada yüz yıl yaşamayı arzulamalıdır.”***

Şimdi, ölümlülerin ömrü yüz yıldan öteye gitmez; böylece Karma’yı terk ettikten sonra Âtman’a ibadet etmeye ayrılacak zaman da kalmaz. İnsan ömrünün binlerce günden oluştuğu da belirtilmiştir. O yüz yıllık ömür zaten Karma ile doludur. *“Yalnızca Karma yaparak...”* mantrası da az önce zikredildi. Benzer şekilde şu metinler: *“Kişi hayatı boyunca Agnihotra’yı (ateş kurbanını) icra eder,”* *“Kişi, hayatı boyunca her yeni ayda ve dolunayda kurban yapmalıdır,”* ve *“Onu kurban kaplarıyla birlikte yakarlar.”*

Şruti ayrıca şöyle der: **İnsan üç türlü borçla (ṛṇa) doğar: Devalara borç (yajña ile), Rşilere borç (Veda çalışmasıyla), Pitṛ'lere borç (evlat sahibi olmakla).** Bu nedenle, ***“Sonra inzivaya çekilir ve dilenci gibi yaşar”*** diyen Saṃnyāsa (terk) hakkındaki ifade, ya Âtman bilgisini övmek için bir yüceltmedir, ya da kör, topal gibi Karma'ya ehil olmayanlara yöneliktir.

Fakat bütün bu argümanlar sağlam değildir. Çünkü en yüce hakikat bilindiğinde, eyleme dair bir güdü kalmaz. Karma'nın faydası olmaz. ***“Yalnızca Karma yapan Âtman bilgisine ulaşır”*** ve ***“Âtman bilgisi Karma ile bağlantılıdır”*** diyen görüşler sürdürülemez.

Zira en yüce Brahman'ın kendi Âtman'ı olduğunu kavrayan kişi, kusursuz olur, Saṃsāra'nın (doğum-ölüm döngüsünün) tüm hatalarından kurtulur ve yapılmış veya yapılacak eylemlerden Âtman'ına hiçbir fayda görmez.

“O, fayda görmese bile buyurulduğu için Karma yapar,” denilirse — bu da mümkün değildir. Çünkü Âtman'ı idrak eden, hiçbir buyruğa tabi değildir. Dünyada görüldüğü üzere, ancak kendine fayda arayan (arzu edilen bir şeyi elde etmek, arzu edilmeyeni bertaraf etmek isteyen) kişi buyruğa tabi

olur. Brahman'ın kendi Âtman olduğunu gören kimse ise buyruğa tabi değildir.

Eğer Brahman'ın kendi Âtman olduğunu gören kişi bile *“tüm insanlar her zaman her Karma'yı yapmalıdır”* şeklinde buyruğa tabi kılınacaksa, bu da geçerli değildir. Çünkü kimse ona buyruk veremez zira Veda'lar dahi ondan doğmuştur. Kendi bilgeliğinden çıkan sözlerle birinin kendini bağlaması düşünülemez. Bilge bir efendi, cahil bir hizmetçi tarafından yönlendirilemez.

“Ama Veda'lar ezelîdir, bu yüzden kendi otoritesiyle herkese buyruk verir” denirse, bu safsata daha önce çürütülmüştür. Aynı nedenle *“tüm insanlar daima Karma yapmak zorundadır”* diyen görüş de sakınılmaz biçimde yanlıştır.

Şöyle denilebilir: *“Nasıl Karma'nın gerekliliği Şâstra tarafından buyurulduysa, Âtman bilgisi de yalnızca Karma icra edenlere buyurulmuştur.”*

Bizim cevabımız: Hayır. Şâstra çelişik hükümler koyamaz. Hem Âtman bilgisinin geçmiş ve gelecekteki Karma'dan bağımsız olduğunu, hem de ona bağlı olduğunu aynı anda buyurmak imkânsızdır, tıpkı ateşin hem sıcak hem soğuk olduğunun söylenememesi gibi.

Ayrıca, hoş olanı elde etme arzusu ve hoş olmayanı bertaraf etme arzusu Şâstra'dan doğmaz, bütün canlılarda içkindir. Eğer bu arzular Şâstra'nın ürünü olsaydı, Şâstra bilmeyen çobanlarda bulunmazdı. Bilinir ki, kendiliğinden apaçık olmayan şeyleri Şâstra ortaya koyar.

Öyleyse, Âtman bilgisi Şâstra tarafından Karma ile bağdaşmaz kılınsaydı, nasıl olur da tersine, Âtman'da eylemi doğurabilirdi? Bu, ateşte soğukluk ya da Güneş'te karanlık bulunduğunu söylemeye benzerdi. *“Ama Şâstra böyle öğretmiyor”* denirse — biz deriz ki: Hayır; çünkü *“Kişi bilmelidir ki o kendi Âtman'ıdır, Brahman da bilincin ta kendisidir”* şeklindeki son metin ve *“Yalnızca Âtman'ı ara,” “Sen O'sun”* gibi tüm ifadeler aynı hakikati gösterir.

Böylece, Veda’ların Karma-kāṇḍa’sı (eylem kısmı), aktif bir benlikten söz ederek, gerçek eylemsiz Âtman’ın bilgisine hazırlık olur; Jñāna-kāṇḍa’ya (bilgi kısmına) aykırı değildir. O hâlde, gerçek Âtman bilgisi doğduğunda, onu inkâr etmek ya da yanlış saymak akla uygun değildir.

Eğer şöyle ileri sürülürse: *“Terk eyleminin de bir yararı yoktur”*

Biz deriz ki: *“Hayır”* çünkü Bhagavadgītā der ki: *“İnsanın edilgin kalmasına gerek yoktur.”*

Dolayısıyla *“Brahman’ı bilen kimse nefsi inkâr etmelidir”* diyenler de aynı hataya düşerler.

Buna cevabımız: *“Hayır.”*

Çünkü mükemmel nefis inkârı, tüm eylemlerin son bulması demektir.

Kişi bilgisizlik içinde kaldığı sürece eksiklik hisseder, oysa gerçekte insan tam ve mükemmeldir, bu nedenle faal olmaya ihtiyacı yoktur.

Bu cehalet bütün varlıklarda mevcuttur.

Görülür ki, kişi bir şeye duyduğu arzu ile harekete geçer ve bu faaliyeti söz, zihin ve beden aracılığıyla ortaya çıkar.

Zira Vājasaneyī Brāhmaṇa açıkça öğretir ki, oğul, servet vb. beş türlü hedefe yönelen eylem arzudan doğar Nitekim şu sözlerde belirtildiği gibi: *“Bir eş edineyim”* ve *“Bu ikisi, yani amaç ve araç düşüncesi, kuşkusuz arzulardır.”*

Böylece bilgisizlik ve arzunun kusurlarından doğan ve pañcathā (beşli arzular) diye bilinen söz, zihin ve beden etkinliği, cehaletten ve arzudan kurtulmuş bir Bilende mümkün değildir.

Bu nedenle mükemmel nefsi inkâr, sadece pasif bir durma-hâlidir, kurban vb. aktif bir icra değildir.

Ve böyle bir nefsi inkâr, Bilen’in öz-doğasıdır dolayısıyla herhangi bir *emir* kavramı söz konusu değildir.

Şafak söktüğünde yolcunun karanlıkta artık çukura, bataklığa ya da dikenlere düşmemesi nasıl ki sorulması uygun olmayan bir şeyse, burada da aynısı geçerlidir.

Eğer şöyle denirse: “*Böyle bir nefsi inkâr kendiliğinden olduğundan emredilemez ve eğer ev halkı durumunda iken Yüce Brahman bilgisine ulaşırsa, o hâlde bu durumda kalarak eylem yapmayabilir ve başka bir duruma geçmesine gerek yoktur*”

Biz deriz ki: “Hayır.”

Çünkü ev halkı yaşamı arzusunun üzerine kuruludur nitekim metinlerde şöyle hükme bağlanmıştır: “*Buraya kadar arzu vardır*” ve “*Her ikisi de kuşkusuz arzudur.*”

“Gerçek nefsi inkâr”, oğul, servet gibi arzu nesneleriyle ilişkinin kalıcı biçimde sona ermesi demektir sadece başka bir yaşam aşamasına geçmek değil.

Dolayısıyla, tüm eylemleri aşmış bir Bilen için ev halkı yaşamını sürdürmek imkânsızdır.

Bundan şu sonuç çıkar ki, bilen bir kimsenin hocasına hizmet etmesi ya da tapas yapması bile gerekli değildir. Burada, bazı evli kişiler, ekmek için dilenme ve alay edilme korkusuyla şöyle savunma yaparlar; zekalarının inceliğini göstererek derler ki: Sannyasin (renunciant) için ekmek dilenme gibi bağlayıcı buyruklar olduğundan, sadece bedenini ayakta tutmak isteyen, araç ve amaç arzularından özgür, yalnızca bedenini korumak için yiyecek ve giysi isteyen bir evli kişi evinde kalabilir. Bu sav sağlıksızdır; çünkü evli kalma kararı arzudan doğar ve bu argüman önceden, evli kalmanın arzudan kaynaklandığı gerekçesiyle çürütülmüştür. Çünkü eş olmadıkça, sadece bedenini korumak için yiyecek ve giysi isteyen bir kişi, pratikte bir sadhudur (dilenicidir).

Bazıları şöyle der: Sadhuların, bedenlerini desteklemek için ekmek dilenme ve temizlik gibi kurallara uymaları gibi, arzulardan özgür bilgi sahibi evli kişiler de günahı önlemek için her zaman ve usulüne uygun olarak zorunlu karmaları

yapmaya meyilli olabilir ve metinler “Bir insan hayatı boyunca kurban yapmalıdır” der. Bu da reddedilmiştir; çünkü komutlara tabi olmayan bir Bilici’nin komutlara tabi tutulması mümkün değildir. Ayrıca, yaşam boyu yapılması kesin buyruğu olan aynihoira (ateş yakma) gibi eylemlerin geçersiz hale getirildiği itirazı yapılabilir; fakat bu buyruğun amacı cehalet içindekilere uygulanmasıdır. Bir sadhunun bedenini korumak için yaptığı faaliyet onun motivasyonu değildir; tıpkı dinsel ritüellerde parmaklardan su içmenin (A'charnana) susuzluğu giderme amacı olmaması gibi.

Öte yandan, Agnihotra gibi uygulamaların otomatik olarak yapılması gerektiği savunulamaz. Eğer böyle otomatizmle yapılacak eylemle ilgili bir buyruk faydasızdır denilirse, biz “Hayır” deriz; çünkü bu buyruk geçmiş eylemlerin sonucudur ve bundan sapmak büyük çaba gerektirir. Kendini reddetme, Bilici için doğuştan var olan bir durum olmakla birlikte, metinler bunu sürekli bir zorunluluk olarak tekrarlar. Bilici olmayan, fakat kurtuluş arzusunda olan biri de samnyasin düzenine girmelidir. Bu konuda “Huzurlu ve kendini denetleyen...” gibi metinler otorite oluşturur; çünkü duyuların ve diğer araçların hem dışsal hem içsel faaliyetlerinin denetimi, diğer yaşam düzenleriyle bağdaşmaz ve Âtman’ın gerçekleştirilmesi için gereklidir.

Bunu ayrıca **Śvetāśvatara Upaniṣad**’dan da öğreniyoruz:

“Geçmişte, bütün yaşam düzenlerine (āśrama’lara) o (R̥ṣi), bütün ṛşiler tarafından aranan en yüce ve en kutsal hakikati iyi bir biçimde öğretti.”

Kaivalya Upaniṣad’da da şu ifadeyi buluyoruz:

“Ne karma ile ne evlatla, ne servetle yalnızca vazgeçiş (samnyāsa) ile insan ölümsüzlüğe ulaşır.”

Smṛti de şöyle der:

“Âtman’ı bilen kişi karmayı terk etmelidir.”

Ve yine:

“Brahman bilgisinin yoluna vasıta olan yaşam düzeninde yaşamalıdır yani samnyāsa.”

Çünkü yalnızca bütün âsrama'ları (öğrencilik, evlilik, orman yaşamı, keşişlik) geride bırakmış birinde, brahmacarya (cinsel perhiz) ve diğer bilgiye yardımcı disiplinler hep birlikte bulunabilir, bunlar bir ev sahibinin (grhastha) hayatında imkânsızdır. Bir araç doğru biçimde izlenmezse hiçbir zaman amacına ulaşamaz.

Karma'ya gelince, evli birinin düzenine uygun ve bilginin tamamlayıcısı olarak, en yüksek gerçekliği Devalarla bir olma şeklinde özetlenmiştir ki bu sonuç tamamen dünyevidir. Eğer yalnızca Karma yapan kişi Paramatman bilgisini elde edebilseydi, eylemlerinin sonuçlarının—ki bunlar dünyevidir—sonu mümkün olmazdı.

Ancak eğer bu sonuçların dolaylı olarak ona bağlı olduğunu söylerseniz, biz “bu mümkün değildir” deriz çünkü A'tman bilgisinin konusu, onlara zıt bir varlık olan A'tmandır. Nama (isimler), Rupa (şekiller) ve Karma'nın ötesinde olan A'tmanın gerçek doğasının bilgisi, ölümsüzlüğe ulaşmanın tek yoludur. Eğer bu bilgi, Karma'nın nitelikleri ve meyveleriyle bağlantılı olsaydı, tüm niteliklerden arınmış olan A'tmanın doğasına sahip olması mümkün olmazdı ve bu doğru da olmazdı.

Vajasaneyi Brahmana'da “Ama ona göre her şey sadece A'tmandır, vb.” ifadesiyle Bilen'in etkinlik, failiyet, sonuç gibi unsurlarla hiçbir bağlantısının olmadığı reddedilirken, “Ama o ikiliği görürse, vb.” ifadesinde iş, yapan ve sonuçtan oluşan Samsara'nın tam tersine, cahil olan kişinin hedefi olduğu gösterilir. Dolayısıyla, bu Upanişad'da da açlık gibi kusurlara tabi olan Devalarla bir olma sonucu özetlendikten sonra, ölümsüzlüğe ulaşmak adına tüm varlıkların saf özü olan A'tman'ın konusunu oluşturan bilgi açıklanmaya devam etmektedir.

Üçlü borç (ṛṇa- Devalar/tanrılara şükran-ibadet-kurban borcu, gurulara/rishilere öğrenme ve öğretme borcu, aileye soyu devam ettirme borcu) tarafından ileri sürülen engel, yalnızca bilgisizler (ajñānin) için, ölümlülerin dünyasını, ataların dünyasını (pitṛ-loka) ve ilahî âlemleri elde etmede geçerlidir.

Ātman bilgisine ulaşmış olan için ise söz konusu değildir.

Buna dayanarak şöyle bir itiraz ileri sürülebilir:

“Bilgisizler, yükümlülükleri yerine getirilmemiş olduğundan, nasıl tutarlı bir şekilde Sannyāsa’ya (dünyadan çekilmeye) yönelebilirler?”

Bu doğru değildir. Çünkü ev sahibi (gṛhastha) aşamasına girmeden önce kimseye bir yükümlülük doğmaz. Eğer karma icra etmeye ehil olmayan kişi dahi yükümlülük altında olsaydı, o zaman arzu edilmeyen bir sonuç ortaya çıkardı, herkes sürekli borçlu kalırdı. Oysa Śruti şöyle buyurur: *“Bir kimse evini terk ederek ormana çekilip Sannyāsa’ya geçebilir yahut doğrudan bekar öğrencilik (brahmacarya) hâinden ya da ormandan da Sannyāsa’ya geçebilir.”*

Dolayısıyla **Sannyāsa âşramı**, ev sahibinin konumunda olan için bile, Ātman bilgisine ulaşmaya yardımcı dolaylı bir yol olarak emredilmiştir. *“Yaşadıkça kurban yapmalı...”* gibi Śruti pasajları ise yalnızca bilgisizlere ve özgürleşmeyi arzulamayanlara yöneliktir. Chândogya Upaniṣad’da da bazı durumlarda *“on iki gün Agnihotra icrası, ardından karma terk edilerek inzivaya çekilme”* emredilmektedir.

“Sannyāsa, ancak karma icrasına yetkin olmayanlar içindir” şeklindeki iddia da geçersizdir. Çünkü onlar için ayrı bir Śruti vardır: *“Ateşi terk etmiş olan veya onu hiç yakmamış olan...”* Ayrıca Smṛtiler (geleneksel yasalar) herkesin, ayırım gözetmeksizin, herhangi bir yaşam aşamasına (āśrama) doğrudan girebileceğini veya hepsini sırayla geçebileceğini açıkça bildirir.

Şöyle bir iddia da vardır,

“Bilen için (jñānin) kendini terk etme (ātma-tyāga) zaten doğaldır bu yüzden Śāstra tarafından ayrıca emredilmez. O hâlde onun evde ya da ormanda yaşaması arasında fark yoktur.”

Bu yanlıştır. Çünkü bilen için tam feragat zaten zorunlu olduğundan, onun herhangi bir āśrama düzeninde kalması düşünülemez. Daha önce belirtildiği üzere, diğer âşramlarda kalmak, arzudan doğan karma’ya bağlıdır oysa gerçek feragat, yalnızca arzunun yokluğuyla mümkündür.

Bilen için pervasızca (sorumsuzca) davranmak da söz konusu değildir bu, ancak en bilgisizlerin yoludur. Şāstra’ların emrettiği karma bile, Ātman’ı bilen için ağır bir yük sayılır ve bağlayıcı değildir. Böylesi bir kişi nasıl olur da cahil gibi sorumsuz yaşar? Çılgın ya da hasta bir gözün gördüğü şey, sağaldığında aynı görünmez; çünkü o görünüş yalnızca hasta gözden kaynaklanmıştır. Aynı şekilde, Ātman bilgisine ermiş olan için ne pervasızlık ne de karma icrası söz konusudur; onun tek hâli, kusursuz öz-feragattir.

“*Hem Vidyā’yı hem Avidyā’yı birlikte bilen...*” ifadesine gelince: Bunun anlamı, bilen kişide Avidyā’nın Vidyā ile birlikte bulunması değildir. Aksine, ikisi aynı kişide, fakat farklı zamanlarda bulunabilir. Tıpkı sedefin bazen gümüş sanılması, bazen de hakiki sedef olarak bilinmesi gibi. Kathaka’da da denildiği üzere: “*Avidyā denilen yol ile Vidyā denilen yol birbirinden ayrıdır ve ayrı yönlerde götürür.*” Dolayısıyla Vidyā’nın olduğu yerde Avidyā’nın bulunması mümkün değildir. **Her ikisini bilen kişi:** Önce Avidyā (ritüeller, görevler, disiplin) ile zihnini saflaştırır, ölüm korkusunu aşar. Sonra Vidyā (Brahman bilgisi) ile ölümsüzlüğe erişir. **Tapas** (çile, disiplin) gibi uygulamalar Vidyā’yı elde etmenin aracıdır; nitekim Śruti: “*Brahman’ı tapas ile bil...*” der. Guruya hizmet gibi karma’lar da araçtır, fakat bunlar cehaletten kaynaklandığı için Avidyā diye adlandırılır. Bilgi elde edildiğinde, kişi ölümü (arzu ve bağımlılığı) aşar. Arzudan arınmış, arzuyu terk etmiş olan, Brahman bilgisiyle ölümsüzlüğe ulaşır. Bununla (yani Avidyā aracılığıyla) bilgi edinmiş olan, ölümden –yani arzudan– geçer. Ardından, arzudan özgürleşmiş ve arzuyu terk etmiş olarak, Brahman bilgisi sayesinde ölümsüzlüğe ulaşır. İşte bu, “Avidyā ile ölümü aşarak, Vidyā ile ölümsüzlüğe ulaşır” metninin anlamıdır.

“Bir insan, ancak Karma yaparak yüz yıl yaşamayı arzulamalıdır” ifadesine dayanarak, ölümlünün bütün yaşamının Karma ile geçirilmesi gerektiği yönündeki iddia ise, bu buyruğun yalnızca cehalet içindeki (ajñānī) kişiye ait olduğunu ve Karman’ın bilgi ile birlikte var olamayacağını göstererek reddedilmiştir. Yine, “öncesinde söylenmiş olanla devamının benzer olması nedeniyle, Ātman bilgisinin Karma’ya aykırı olmadığı” yönündeki iddia da daha önce çürütülmüştür. Çünkü önce söylenmiş olan, koşullu (upādhika) Ātman’a dairdir; devamındaki ise koşulsuz (nirupādhika) olana ilişkindir

Olivelle Çeviri

ADHYAYA 1

1

1 Başlangıçta bu dünya, tek başına olan özdü (ātman); göz kırpacak başka hiçbir varlık yoktu. Kendi kendine şöyle düşündü: “Dünyaları yaratayım.”

2 Böylece şu dünyaları yarattı: taşkın/suların kabarması (sel), ışıldayan benekler, ölümlü olan ve sular. Şimdi, sel göğün ötesinde, yukarıdadır; onun temeli göktür. Işıldayan benekler ara dünyadır. Ölümlü olan yerdir; aşağıda olan ise sulardır.

3 Sonra kendi kendine şöyle düşündü: “Madem ki bu dünyalar yerli yerine kondu, onların koruyucularını yaratmam gerekir.” O sulardan bizzat bir insanı çekip çıkardı ve ona belirli bir biçim verdi.

4 O insanı kuluçkaya yatırdı. Kuluçkaya yatırılmış o insandan—

—bir ağız yumurta gibi çatlayıp çıktı; ağızdan söz doğdu, sözden de ateş.

—bir çift burun deliği çatlayıp çıktı; burun deliklerinden dış-soluk (apāna) doğdu, dış-soluktan da rüzgâr.

—bir çift göz çatlayıp çıktı; gözlerden görme doğdu, görmeden de güneş.

—bir çift kulak çatlayıp çıktı; kulaklardan işitme doğdu, işitmeden de yönler.

—bir deri çatlayıp çıktı; deriden beden kılları doğdu, beden kıllarından da bitkiler ve ağaçlar.

—bir kalp çatlayıp çıktı; kalpten zihin doğdu, zihinden de ay.

—bir göbek çatlayıp çıktı; göbekten iç-soluk (prāṇa) doğdu, iç-soluktan da ölüm.

—bir penis çatlayıp çıktı; penisten meni doğdu, meniden de sular.

2

1 Bu tanrılar yaratılınca, burada, bu engin okyanusun içine düştüler. Bu (durum) onu açlık ve susuzlukla sıkıntıya soktu. O tanrılar ona şöyle dediler: “Bize, yerleşip yiyecek yiyebileceğimiz bir barınak bul.”

2 O da onlara bir inek getirdi; fakat onlar: “Bu bizim için bütünüyle yetersiz,” dediler. Sonra onlara bir at getirdi; fakat onlar: “Bu bizim için bütünüyle yetersiz,” dediler.

3 Sonunda onlara bir insan getirdi; onlar da: “İşte, bu iyi yapılmış!” diye haykırdılar; çünkü insan gerçekten de iyi yapılmıştır.

Ardından onlara şöyle dedi: “Her biriniz kendi barınağınıza girin.”

4 Böylece ateş söz oldu ve ağza girdi; rüzgâr dış-soluk (apāna) oldu ve burun deliklerine girdi; güneş görme oldu ve gözlere girdi; yönler işitme oldu ve kulaklara girdi; bitkiler ve ağaçlar beden kılları oldu ve deriye girdi; ay zihin oldu ve kalbe girdi; ölüm iç-soluk (prāṇa) oldu ve göbeğe girdi; sular meni oldu ve penise girdi.

5 Bunun üzerine açlık ve susuzluk ona şöyle dedi: “Bize de bir yer bul.” O da onlara şöyle dedi: “Size, işte bu tanrıların payından bir pay veriyorum; sizi de onlarla ortak paydaş kılıyorum.” Bunun sonucu olarak, insan hangi tanrıya bir sunu yaparsa, açlık ve susuzluk da o tanrıyla birlikte o sunudan pay alır.

3

1 Sonra kendi kendine şöyle düşündü: “Madem ki bu dünyalar ve onların koruyucuları yerli yerine kondu, onlar için yiyecek yaratmam gerekir.”

2 Böylece suları kuluçkaya yatırdı. Sular kuluçkaya yatırılınca, onlardan katı bir şey ortaya çıktı. Ortaya çıkan o katı şey yiyecekti.

3 Yaratılır yaratılmaz, kaçmaya yeltendi. Onu sözle yakalamaya çalıştı. Fakat sözle yakalayamadı; çünkü onu sözle yakalayabilseydi, insan yalnızca yiyeceği anarak iştahını doyururdu.

4 Onu dış-solukla yakalamaya çalıştı. Fakat dış-solukla yakalayamadı; çünkü onu dış-solukla yakalayabilseydi, insan yalnızca yiyeceğin üzerine nefes vererek iştahını doyururdu.

5 Onu görmeyle yakalamaya çalıştı. Fakat görmeyle yakalayamadı; çünkü onu görmeyle yakalayabilseydi, insan yalnızca yiyeceğe bakarak iştahını doyururdu.

6 Onu işitmeyle yakalamaya çalıştı. Fakat işitmeyle yakalayamadı; çünkü onu işitmeyle yakalayabilseydi, insan yalnızca yiyeceği işiterek/yiyecek hakkında işiterek iştahını doyururdu.

7 Onu deri ile yakalamaya çalıştı. Fakat deri ile yakalayamadı; çünkü onu deri ile yakalayabilseydi, insan yalnızca yiyeceğe dokunarak iştahını doyururdu.

8 Onu zihinle yakalamaya çalıştı. Fakat zihinle yakalayamadı; çünkü onu zihinle yakalayabilseydi, insan yalnızca yiyeceği düşünerek iştahını doyururdu.

9 Onu penisle yakalamaya çalıştı. Fakat penisle yakalayamadı; çünkü onu penisle yakalayabilseydi, insan yalnızca yiyeceği boşaltarak (meni akıtarak) iştahını doyururdu.

10 Sonunda onu iç-solukla (prāṇa ile) yakalamaya çalıştı ve o zaman onu tüketmeyi başardı. Bu yüzden rüzgâr yiyeceği yakalayan şeydir; çünkü rüzgâr (vāyu) “yiyecek-bulucu”dur (annāyu).

11 Sonra kendi kendine şöyle düşündü: “Bu, bensiz nasıl sürüp gidebilir ki?” Ve düşündü: “Bunların hangisiyle içeri gireyim?” Şöyle düşündü: “Konuşma sözle oluyorsa; dışarı nefes verme dış-solukla oluyorsa; görme görmeyle oluyorsa; işitme işitmeyeyle oluyorsa; dokunma der(i) ile oluyorsa; düşünme zihinle oluyorsa; iç nefes alma iç-solukla oluyorsa; ve boşalma penisle oluyorsa—o hâlde ben kimim?”

12 Böylece, saçların ayrıldığı yerden başı yardı ve o kapıdan içeri girdi. Bu kapının (dvār) adı “Yarık”tır (vidṛti); ve bu, haz cennetidir (ānanda). Onun üç barınağı, uykunun üç düzeyi vardır—bu bir barınaktır, bu bir başkasıdır ve bu da üçüncüsüdür.

13 Doğduktan sonra, “Burada başka bir şey olduğunu kim ilan edebilir?” düşüncesiyle varlıklara baktı; fakat yalnızca o kişiyi—brahman’ı, en üstün olanı—gördü ve “Bunu (idam) gördüm (adarśam)!” dedi.

14 Bu yüzden ona “Idandra” denir. Şimdi onun adı Idandra’dır; fakat o Idandra olduğu hâlde insanlar ona, şifreli bir biçimde, Indra derler; çünkü tanrılar, nedense, şifreliyi/örtük olanı sever.

ADHYAYA 2

1 Başlangıçta, bu embriyo bir erkeğin içinde meni olarak varlığa gelir. Bütün beden uzuvlarından toplanmış olan bu ışıını/ışılıtyı (pariltıyı), **o, kendi özünde (ātman’da) bizzat kendisi (ātman) olarak taşır. Ve bir erkek bunu bir kadına bıraktığında, ona doğum verir. Bu, onun birinci doğumudur.**

2 Kadının bedenine (ātman’ına), sanki onun kendi bedeninin bir parçasıymış gibi birleşir. Bu yüzden ona zarar vermez. **Ve kadın, içine girmiş olan onun bu özünü (ātman’ını) besler.**

3 Kadın onu besledikçe, o da kadını beslemelidir. Kadın onu embriyo olarak taşır. Başlangıçta, doğumundan önce bile çocuğu besler. **Doğumundan önce bile çocuğu beslediğinde, bu dünyaların sürekliliği için böylece kendi özünü (ātman’ını) beslemiş olur; zira bu dünyalar işte bu şekilde sürüp gider. Bu, onun ikinci doğumudur.**

4 Ve o—onun bu özü (ātman’ı)—kutsal ayinleri yerine getirmek üzere görevlendirilir; öteki özü ise, yapması gereken her şeyi yaptıktan sonra yaşlanır ve ölür. **Bu dünyadan ayrılır ayrılmaz, yeniden doğar. Bu, onun üçüncü doğumudur.**

5 Bu husus, bir bilge (ṛṣi) tarafından işte böyle dile getirilmiştir:

Bu tanrıların bütün doğumlarını bildim,
Daha rahimdeyken bile.
Yüz demir kale beni kuşattı;
Sonra şahin—hızla uçup kurtuldum.

Vāmadeva, daha burada—rahmin içinde—yatar durumdayken böyle konuştu.

6 Bunu bilerek, bu bedenin çözülüşünden sonra yukarıya çıktı; oradaki göksel dünyada bütün arzularını elde ettikten sonra ölümsüz oldu.

ADHYAYA 3

1 “Bu öz (ātman) kimdir?”—biz böyle hürmet ederiz.

Bu (sayılan) şeylerden hangisi özdür? Görmeyi sağlayan mı? Yoksa işitmeyi sağlayan mı? Yahut kokuları koklayan mı? Ya da sözü söyleyen mi? Ya da lezzetli olanla olmayanı ayırt eden mi?

2 Yoksa o, kalp ve zihin midir? Şuur/farkındalık mıdır? Algı mıdır? Ayırt etme/temyiz midir? Biliş midir? Bilgelik midir? İçgörü mü? Sebat/sağlam duruş mu? Düşünce mi? Tefekkür mü? Dürtü/itki mi? Bellek mi? Niyet mi? Gaye/amaç mı? İrade mi? Sevgi mi? Arzu mu? Ne var ki bunlar, bilişin çeşitli adlandırmalarından ibarettir.

3 O, brahman’dır; o, Indra’dır; o, Prajāpati’dır; o, bütün tanrılardır. O, şu beş engin varlıktır: yer, rüzgâr, uzam (ākāśa), sular ve ışıklar. O, hem bu varlıklardır, hem de sıradan varlıkların türlü birleşimlerinden ibaret olan varlıklardır; türlü türden canlı varlıklardır—yumurtadan doğanlar, rahimden doğanlar, terden doğanlar ve filizden/doğal bitişten doğanlar. O, atlardır, sığırlardır, insanlardır ve fillerdir. O, yaşam sahibi olan her şeydir—hareket edenler, uçanlar ve sabit duranlar.

Bilgi (jñāna) bütün bunların gözüdür; ve bunlar bilgi üzerine temellenmiştir. Bilgi, dünyanın gözüdür; bilgi, temeldir. Brahman bilmedir/bilmektir.

4 O, bilgiden oluşan bu öz ile bu dünyadan yükseldi; yukarıdaki göksel dünyada bütün arzularını elde ettikten sonra ölümsüz oldu.

Aitareya Upaniṣad’ın sonu

Aitareya Upanişad

1 Adhyaya 1: Yaratılış ve Kozmik Düzen

Bu bölüm, Atman'ın evreni ve insan bedenini yaratılışını anlatır. şankaracharya, yaratılış sürecini, Brahman'ın maya aracılığıyla görünüşte çokluk yarattığı bir yanılsama olarak yorumlar. Atman, tek gerçekliktir; dünyalar ve varlıklar onun projeksiyonudur.

1.1 Benlik'in Yaratımı

1.1.1 Başlangıçta yalnızca Atman (Benlik) vardı, ikinci bir varlık olmaksızın tek başına. Başka hiçbir şey göz kırpmıyordu.

Başlangıçta, gerçekten de Atman (Benlik) tek başına bu (Evren) idi... başka hiçbir şey aktif değildi...

Atman, saf bilinçtir ve ikinci bir gerçeklik yoktur (Advaita'nın temel ilkesi). “Göz kırpmıyordu” ifadesi, başka hiçbir bağımsız varlığın olmadığını gösterir. Yaratılış öncesi, yalnızca nedensiz Brahman vardı. Çokluk, yalnızca maya'nın bir oyunudur.

Atman'ın tekilliği, Advaita'nın “ekam evadvitiyam” (bir ve ikinci olmaksızın) ilkesini yansıtır.

Atman'ın genel kabul gören anlamı “içsel”, “öz”, “kalp”tir. Atman, ardından gelen her şeyin temeli (Adhishthana) olarak tek başına duruyordu.

Agra “önce”. **“Yaratılıştan önce” demek bile bir yanılgıdır çünkü zamanı hemen kabul eder. Oysa yaratılıştan önce zaman yoktu, çünkü zaman da bir yaratılıştır. Mutlak Varlığı zaman ekseninde gösteremeyiz.**

Eka Eva: “O tek başına vardır.” Saf Varlık sadece “VAR”dır ve onunla birlikte başka hiçbir şey yoktur. Buna Pratyag Atman, varoluşun içsel Benliği denir. Saf

Varlığı hayal etmek bizim için çok zordur. Ama Acharyaji bizim için yardımcı oldu.

“Yaratılıştan önce sadece varoluş vardı, isimler ve biçimler olmadan. Her yerde durgunluk vardı, ‘durgunluk’ kelimesi yokken bile. Varlık vardı, ‘varlık’ kelimesi olmadan! İsim ve biçim olarak hiçbir şey yoktu.

“Tüm çanaklar yapılmadan önce sadece çamur vardı. Tüm süs eşyaları yapılmadan önce sadece altın vardı. Herhangi bir dalga oluşmadan önce sadece okyanusun suyu vardı... Aynı şekilde, tüm bu çeşitlilik yaratılmadan önce sadece saf Atman vardı! Atman, yaratılışın maddesidir.”

Mishat: “göz kırptı”

Bu, şiirsel bir güzelliştir; çünkü o sırada hiçbir canlı varlık olmamasına rağmen bu Varlık ‘ölü’ değildi. O, orada “olan tek şeydi” ve “göz kırpabilirdi”! Yani aslında HAYAT doluydu. Umut doluydu.

‘Göz kırpma’ sözcüğü, bir şey olmak için duyulan merakı, bir şeyi sadece “eğlencesine” yaratma isteğinin oyunsu doğasını simgeler. Bu, dünyanın Tanrı’nın Oyunu olduğu felsefi fikrini mükemmel biçimde temsil eder.

Peki Tanrı kime böyle şakacı bir şekilde “göz kırptıyordu”?

Tüm bakışlar Maya’ya, Yüce Brahman’ın kozmik Shakti’sine, çekici bir baştan çıkarıcı rolü oynayan güçle çevrilir. Bu, Evren’deki ilk “Aşk Hikayesi”ydi!

Acharyaji bu dizeyi “kendini yok eden ifade” olarak tanımladı. Anlamı şudur: Bu tarif edilemez durumu anlatmaya çalışan her kelime, kendini iptal eder. Sanki kelime, bu Harika An’ı kulağımıza fısıldamak ister ama tam anlatmaya çalıştığında kaybolur , ifade edilemeyeni anlatamaz ve kendini yok eder!

Bu nedenle **bu dizeye Vastu Sangrah (bu metnin konusu) denir.**

Yüce Varlık bu düşünceyi edinir edinmez, yaratılış hemen başlar. Hızın kendine ait hiçbir önemi yoktur. Bu, bir sihir gösterisiymiş gibi hayal edilmemelidir, ama böyle görünür. Yüce Atman'ın İradesinin Gücü, 'hız' kavramıyla betimlenir.

Adhyaropa, Gerçek olanın üzerine gerçek olmayanın örtülmesi anlamına gelen teknik bir terimdir. Bu, yaratılışın özünü açıklamak için yapılan teorik bir örtmedir. **Asıl hayatta gerçek ile gerçek olmayanı ayıramadığımız cehaleti (avidya) ifade etmez. Böylece Adhyaropa, gerçeği anlamamızda yardımcı olan teorik bir egzersizdir.**

1.1.2 **“O düşündü: ‘Dünyaları yaratayım.’** O, şu dünyaları yarattı: Ambhas (göklerin üstündeki su dünyası), Marici (ışınların dünyası, gökyüzü), Mara (ölümlü dünya, yeryüzü) ve Apas (aşağıdaki su dünyası). Ambhas, göklerin ötesindedir ve desteği göklerdir. Marici, gökyüzüdür. Mara, yeryüzüdür ve altında olan Apas'tır (yeraltı suları).

Atman'ın “düşünmesi”, Brahman'ın yaratıcı gücü olan maya'nın harekete geçişidir. Bu, gerçek bir değişim değil, yalnızca görünüşte bir yaratılıştır. Brahman, değişmez, dünyalar, onun özünde değil, yalnızca isim ve form (nama-rupa) olarak ortaya çıkar.

Yaratılış, Brahman'ın özünde değil, maya'nın bir yansımasıdır.

Dört dünya (Ambhas: göklerin üstü, Marici: gökyüzü, Mara: yeryüzü, Ap: yeraltı suları), evrenin hiyerarşik düzenini temsil eder. Bunlar, Brahman'ın maya ile projekte ettiği fenomenlerdir. **Gerçekte, yalnızca Brahman vardır; dünyalar, onun nedensiz özüne eklenmiş geçici formlardır.**

Dünyalar, gerçek olmayan bir çokluk olarak Brahman'ın görünüşüdür.

O, tüm bu Dünyaları yarattı: Ambhah, Mareecheeh, Marah ve Aapah. Ambha çok uzaklarda, **göğün (Svah)** hemen üstünde yer alır ve Svah onun desteği gibidir;

‘Gökyüzü’ Mareecheeh'dir (göğ ile yer arasındaki alan); Yer ise Marah'dır (Bhuh, yani ölüm düzlemi); Yer'in altında ise Aapah (su, yeraltı dünyalarını temsil eder) bulunur.

“Ambhas, göklerin ötesindedir ve desteği göklerdir...”

Bu mantra, dünyaların kozmik düzenini ve karşılıklı bağımlılığını tanımlar. Ancak Şankaracharya, bu düzenin yalnızca görelî (vyavaharika) gerçeklikte geçerli olduğunu vurgular. Nihai gerçeklikte (paramarthika), yalnızca Brahman vardır ve bu dünyalar yoktur.

Kozmik düzen, maya'nın bir parçasıdır ve nihai gerçeklikte çözülür.

1.1.3 (Atman) düşündü: “Bunlar dünyalar. Şimdi dünyaların koruyucularını yaratayım.” Sulardan bir kozmik form (Puruşa) çıkardı ve ona şekil verdi.

Lokapaala: “dünyaların koruyucuları”. Dünyalar yaratıldığında, onların içinde hiçbir şey yoktu. Hiçbir canlı varlık yoktu. Bu yüzden Yüce Varlık'ın aklından geçen bir sonraki niyet, bu dünyalara koruyucu olacak Devataları (tanrıları) yerleştirmek oldu. Bunlar evrenin Koruyucu Melekleri haline geldiler.

Gerçekte, bunlar ayrı varlıklar değildir; yalnızca Brahman'ın çeşitli görünümleridir.

Kozmik güçler, Brahman'ın birliğini gizleyen geçici formlardır.

Puruşa, evrensel bilincin kozmik formudur ve yaratılışın prototipidir.

“Sulardan çıkarma”, maya'nın nedensel potansiyelini temsil eder.

Şankaracharya, Puruşa'nın bile nihai olarak Brahman olduğunu, ayrı bir varlık olmadığını belirtir.

Puruşa, Brahman'ın yaratıcı projeksiyonudur.

Adbhya: “Su” burada, tüm potansiyel maddeleri bir arada tutan akışkanlığı sembolik olarak temsil eder, geri kalan tüm yaratılışın yapıldığı neden-maddeyi simgeler. Bu sıvı madde, bir okyanusu andıran devasa bir bilinç kitlesidir. İçinde duyarlılık, canlılık, güç, yaratıcılık vb. potansiyelleri barındırır. Brahman, bu Yaşam Suyu'ndan (Sam-Uddritya) bir

“avuç” aldı. Bir avuç alınması, **yaratılışın O’nun yalnızca küçük bir kısmından meydana geldiğini gösterir. Bunun büyük kısmı ise tecelli etmemiş, gizli kalmıştır. Bu, bize O’nun – Rabbin – Sonsuz olduğu ve hiçbir ‘parçası’ olmadığı bilgisini kazandırmak içindir.**

Amurchhayat: Sonra O, aldığı bu maddeye “bir şekil verdi” ve bu, insana benzer bir Purusha formuna dönüştü. **Burada unutulmamalı ki, Devaların kaba (fiziksel) bir bedeni yoktur. Onların bedenleri Bilinçten veya Işıktan oluşur.** Bunu göstermek için, Tanrılar genellikle Bilinç’i temsil eden mavi renkle tasvir edilir.

İlk düşünülen Tanrı Formu, tüm ince (süptil) yaratılışın Baş Tanrısı olan Hiranyagarbha’yı temsil eder. Bu, Bilincin, ince âlemle ilişkili biçimidir. Burada anlatılan tam olarak Hiranyagarbha’nın – tüm süptil tezahürün Baş Tanrısı’nın – yaratılışıdır.

Diğer Tanrılar, Hiranyagarbha’nın yönetimi altındadır ve onların yaratılışı bir sonraki bölümde anlatılır. Tanrılar ince varlıklardır ve hepsine insan formu verildiği dikkat çekicidir. Fiziksel (kaba) yaratılış ise henüz başlamamıştır.

1.1.4 Form üzerinde kuluçkaya yattı (veya onu ısıttı). Bu kuluçkadan, bir yumurtanın çatlaması gibi ağız ortaya çıktı. Ağızdan söz çıktı, sözden ateş çıktı. (a)

O düşüncelere dalmışken, (topak) üzerinde bir yumurta gibi ağız şeklinde bir yarık açıldı; ağızdan konuşma çıktı ve konuşmadan Ateş çıktı... Ishvara'nın ağzından konuşmanın baş tanrısı ateş çıktı.

Ondan yarılmış bir ağız fırladı, tıpkı bir yumurtanın kırılması gibi;

Ağızdan konuşma çıktı, **konusmadan Agni, Ateş Tanrısı doğdu.**

O (Brahman) bu “kütle” (Hiranyagarbha) üzerinde düşündü (daldı):

Burada “brooded upon” ifadesi, Brahman’ın Hiranyagarbha üzerinde derin düşünceye, meditasyona ya da dikkatli odaklanmaya girmesi anlamına

gelir. Bu, yaratılışın kaynağı olan bu “altın yumurta” biçimindeki varlık üzerinde irade, bilinç ve yaratıcı niyetle yoğunlaşmasıdır. Hiranyagarbha, Veda felsefesinde evrenin yaratılışının kaynağı ve evrensel bilinçle ilişkilendirilen semboliktir. Brahman’ın bunun üzerinde “düşünmesi” ya da “dalgalık yaşaması”, yaratım sürecinin başlaması için o potansiyel öz üzerinde iradi bir eylem gerçekleştirmesi şeklinde yorumlanır.

Kısaca, Brahman’ın Hiranyagarbha üzerinde “brooding” yapması, evrenin yaratılışına hazırlığın ve yaratıcı enerjinin odaklanmasının simgesidir.

Mantralar, insan bedeninin organlarının ve ilgili kozmik güçlerin (ateş, hava, güneş vb.) yaratılışını tanımlar. Şankaracharya, bu süreci mikrokozmos (insan) ile makrokozmos (evren) arasındaki sembolik birliği göstermek için yorumlar. Ancak, organlar ve tanrılar gerçekte ayrı varlıklar değildir hepsi Brahman’ın bilincinde birleşir. “Kuluçkaya yatma”, Brahman’ın yaratıcı niyetinin metaforudur.

Organlar ve tanrılar, Brahman’ın maya ile yarattığı işlevsel ayrımlardır nihai gerçeklikte hepsi birdir.

1.1.4.1 *Sonra Onun (Hiranyagarbha’nın) burun delikleri ortaya çıktı; burun deliklerinden koku duyusu doğdu, kokudan ise Vayu, Hava Tanrısı çıktı. nefesten hava (rüzgâr) çıktı (b)*

1.1.4.2 *Gözler ortaya çıktı; gözlerden görme çıktı, görmeden güneş çıktı. Gözlerden görme duyusu ortaya çıktı; görmeden ise Aditya, Güneş Tanrısı doğdu. (c) (surya devata)*

1.1.4.3 *Kulaklar ortaya çıktı; kulaklardan işitme çıktı, işitmeden yönler (çeyrekler) çıktı. işitmeden ise Dishah, Yönler/Uzay Tanrısı ortaya çıktı.(d)*

1.1.4.4 *Deri ortaya çıktı; deriden kıllar çıktı, kıllardan bitkiler ve ağaçlar çıktı. Deri’den saç çıktı; saçtan ise Vanaspatayah, ‘Bitkiler ve Ağaçlar Tanrısı’ doğdu (e)*

1.1.4.5 *Kalp ortaya çıktı; kalpten zihin çıktı, zihinden ay çıktı.*

1.1.4.6 *“Kalpten zihin çıktı; zihinden ise Chandramaah, Ay Tanrısı doğdu.” (f)*

1.1.4.7 Göbek ortaya çıktı; göbekten aşağı yönlü nefes (Apana) çıktı, Apana’dan ölüm çıktı. Göbekten Apana veya dışkılamanın gücü çıktı; Apana’dan Mrityuh, Ölümün Efendisi doğdu. (g)

Bu, Hindu kozmolojisinde yaradılış sürecinde insan biçimindeki Hiranyagarbha’nın (Altın Yumurta) anatomik ve kozmik uzantılarının sembolik yaratılışını anlatır.

“Apana” genellikle bedenimizde istenmeyen maddeleri atma gücüyle ilişkilidir ve bu güçten Ölüm Tanrısı Mrityuh’un ortaya çıkışı, yaşamın fizyolojik ve mistik döngüsüne işaret eder.

Bu pasajda Chandramaah, Hindu mitolojisinde **zihnin ve bilinçli düşüncenin ilahi tezahürü olarak kabul edilen Ay Tanrısı Chandra’yı ifade eder. Chandra, zihinden, yani aklın ve bilinç akışının simgesel yaratımından meydana gelir. Hindu kozmolojisinde Ay Tanrısı, olumlu etkileri, duyarlılığı ve duygusal dünyayı dengeleyen yönüyle önemli bir yere sahiptir ve genellikle zihnin veya manas’ın (zihin) temsilcisi olarak görülür**

1.1.4.8 Üreme organı ortaya çıktı; üreme organından meni çıktı, meniden sular çıktı. Sonra Üreme Organı ortaya çıktı; Bu organdan meni veya tohum çıktı; Meniden Aapah, Su Tanrısı doğdu. (h)

Eğer geliştirmekte olan bir fetüsü aklımıza getirirsek, yukarıda ortaya çıkan sekiz organın insan fetüsünün gelişimiyle bağlantılı olduğunu düşünmek bizim için cazip olabilir. Sonuçta, fiziksel gözlem açısından bakıldığında, fetüsteki organlar gerçekten de erken evrelerdeki insan eti yığını (fetüs) içinden “patlayarak” ortaya çıkar. Amaç, bu evrendeki Tanrıların (Deitylerin) yaratılış sürecini doğum süreciyle ilişkilendirerek sıradan insanların daha iyi kavrayabilmesini sağlamaktır.

Yaratılışın 5 elementli modeline aşınayız. Bu teori de aynı 5 elementi içerir ve her birinin kendi Tanrısı vardır. Bahsedilen üç ek Tanrı ise Güneş, Ay ve

Ölüm'dür. Bu sekiz Tanrı evrenin düzenlenmesinde önemli rol oynar. Aitareya Upanishad'ın modeli, **beş elementten (toprak, su, ateş, hava, gökyüzü/eter) oluşan klasik modelin yanı sıra, Güneş, Ay ve Ölüm gibi üç kozmik ilahi figürü de ekleyerek sekiz önemli Deityyi vurgular.**

Bazı yaratılış teorilerinde, Çhandogya Upanishad'daki gibi 3 elementli modeller kullanılır. Bu tür farklılıklar çok ciddiye alınmamalıdır. Bunlar işleyen ortak bir ilkenin örnekleridir. Bu nedenle kutsal kitaplarda bu tür çeşitliliklerin bulunması bizi şaşırtmamalıdır.

1.2 Benlik'in Yaratılışa Girişi

Organların, nesnelerinin ve devataların önceki ayette yaratılması sınırsız, ince, makrokozmetik (Samashti) düzeydedir. Bu bölümde ise sınırlı, kaba, mikrokozmetik (Vyashti) düzeye geçilir. Hiranyagarbha adındaki tek, ince, makrokozmetik varlık, kaba hale geldiğinde Virat olarak adlandırılır ve kaba dünyada mikrokozmetik varlıklar olarak işlev görebilmeleri için uygun büyüklükte, bireyselleştirilmiş barınaklara sahip çoklu formlara sahiptir. “Barınak” fikri, bireysel varlığın yaratılışta nasıl düşünüldüğünü ortaya koyar. Bu mantıksal bir zorunluluktur. **Virat'ın kaba Kozmosta işlev görebilmesi için kendini Virat'ın temsil ettiği toplam gücün bir kesirine sahip daha küçük bireysel birimlere bölmesi gerekir.**

1.2.1 Böylece yaratılan bu tanrılar (ateş, hava, güneş vb.) büyük okyanusa (varoluşun içine) düştü. O (Atman) onları açlık ve susuzluğa maruz bıraktı. Onlar O'na dediler: “Bize yerleşebileceğimiz ve yiyecek yiyebileceğimiz bir yer bul.”

“Bu şekilde yaratılan Devata'lar (tanrılar), büyük huzursuz denize (değişim ve sınırlılığın denizi) baş aşağı düştüler. Sonra O onları açlık ve susuzluğa maruz bıraktı. Onlar O'na şöyle dediler: "Bizim için yerleşebileceğimiz ve yiyecek yiyebileceğimiz (deneyimlerimizi kazanabileceğimiz) bir yer bul."

“Büyük okyanus”, samsara’nın (dünyevi varoluşun) döngüsel doğasını temsil eder. Açlık ve susuzluk, varoluşun temel dürtüleri olarak tanrıları (kozmik güçleri) koşullu hale getirir. Şankaracharya, bu koşulluluğun maya’nın bir sonucu olduğunu ve Brahman’ın özünde böyle sınırlamalar olmadığını vurgular.

Samsara, maya’nın bir ürünüdür; Brahman bundan etkilenmez.

Organların yapıldığı geniş "Çorba"ya dalmak ya da baş aşağı düşmek, bu Devataların forma sahip olmadan hareket edecekleri bir yer bulamamaktan dolayı yaşadıkları zorluklara dair bir fikir verir. Uygun bir yaşam alanları olmadan savrulmakta gibiydiler.

Sorunlarla karşılaşılmadıkça çözümler mümkün değildir. Yüce Varlık, yaşayan varlıkların yaratılışını test etmek için onları açlık ve susuzluğun sınavına tabi tuttu. Yeni ortamlarında nasıl hayatta kalacaklardı? Bu vahşi doğada yiyeceklerini nasıl bulacaklardı? Susarlarsa su bulmak, çölde su aramak gibiydi. Aç kalırlarsa, yiyeceklerini nasıl elde edeceklerdi?

Tüm varlıklar önce hayatta kalmak için ellerinden geleni yaptılar, ama kişisel barınakları olmadan bunu başarmak imkansızdı. İhtiyaçları olan, işlevlerini makul bir aralıkta sürdürebilecekleri yönetilebilir büyüklükte bir bedendi, böylece tüm ihtiyaçları karşılanabilirdi. Bu çok fazla istemek değildi. Yüce Brahman’a bu taleplerini iletiler.

Devatalar, uygun barınaklara çaresizce ihtiyaç duyuyorlardı. Protokol gereği, bu talep, biraz umutsuz bir şekilde Brahmaji'ye iletildi. Sorun artık Brahmaji'nindi. Sevgi dolu bir baba gibi Brahmaji gülümsedi, çocuklarının sorunlarıyla O’na koşacağını biliyordu. Bir süre üzerinde düşündü. Ve sonra...

1.2.2 O, onlara bir inek getirdi. Dediler: “Bu bize yetmez.” O, onlara bir at getirdi. Dediler: “Bu bize yetmez.”

Brahmaji demokrasiye inanıyordu, bu yüzden Devataların görüşlerini dikkatle dinledi ve önüne konan problemi düşündü. Yaratılış sürecinin iki yönlü, demokratik bir sistem olması gerekiyordu. Brahmaji’nin tüm kararları, bu

sistemle yaşamak zorunda olanların onayı olmadan alması hiçbir işe yaramazdı.

Bir bakıma, Brahmaji yalnızca bir “müteahhit” gibiydi; öznelerle göre onların ihtiyaç ve isteklerine uygun emirleri yerine getiriyordu. Müteahhit, müşterisinden aldığı plana göre projeyi inşa eder, projeyi müşteriye teslim eder, parasını alır ve bir sonraki projeye geçer.

Yaratılıştaki durum da aynıdır. Müşteri bireysel varlıktır. Karma kaynaklarına göre karşılayabileceği siparişleri verir ve sadece hak ettiğini alır, fazlasını değil. Önceki denemeler sadece bir ya da iki duyuya sahip yaratıklarla yapıldığı için bazı Devatalar ihmal edilmiştir ve şikâyet etmişlerdir.

Brahman başlangıç olarak bir inek önerir. Devatalara bu öneriyi incelemeleri için yeterli zaman verilir. Şöyle gözlemler yaparlar: Sindirim sistemini, özellikle fazla yiyeceği depolayıp gerektiğinde kullanabilecekleri yedek midesini beğenirler. Ancak hantal, yavaş hareket eden bedeni sevmezler. Bu beden yiyecek arama alanlarını kısıtlamaktadır. İnek bedeni çok güzel görünüyordu, ancak bazı Devatalar bazı işlevleri zahmetli buldular. Ağızda yeterli diş yoktu—ön kesici dişlerin üst seti yoktu, bu yüzden yiyeceklerini kesemiyorlardı!

Bu nedenle, Brahmaji’nin yarattığı sistem gereği, müzakerenin bir sonraki aşaması başladı. Onlara bir at sunuldu. At hızlı ve inceydi! At bedeninde olmak ne zevkti! Artık Devatalar yiyeceklerine daha hızlı koşabiliyor, arama alanları genişlemişti. Ancak bunun da dezavantajları vardı. At, vahşi aslan ve kaplandan nasıl kendini koruyacaktı? Eve bağımlı kalacak, hayatı boyunca evcil köle olmak zorunda kalacaktı. Bazı Devatalar bunda mutluydu, ama zihin ve entelektüel Devatalar için yaşam alanı yoktu. Onlar at bedeninde gelişme olanağı bulamadılar.

Güvenle söylenebilir ki, karıncadan fili kadar birçok beden, tanrılar için barınak olarak sunulmuş olmalıdır. Hepsini denediler, ama hep bir eksik buldular.

Brahmaji, tüm bu şikâyetleri ve önerileri dikkate aldı.

Ve sonra—muhteşem bir çözümle geldi...

1.2.3 O, onlara bir insan getirdi. Dediler: “Bu çok iyi yapılmış usata işi!” çünkü insan iyi yapılmıştır. O, onlara dedi: “Her biriniz kendi yerlerinize girin.”

Brahmaji kalemini sivreltti ve en yüksek düzeyde bir sanat eseri yarattı. Böyle bir eser daha önce hiç yaratılmamıştı. Devalar, elde ettikleri şey karşısında sevinçle zıpladı ve Brahmaji’yi kalpten tebrik ettiler.

Tüm Devatalar, önlerinde duran bu başyapıtı inceledi. Harika yeni barınağı dikkatle inceledikten sonra, bunun aynı zamanda doğa tarafından verilen işlevlerin ötesine geçmek için kendi aletlerini yaratacak kadar zeki olduğunu gördüler. Böylece İnsan, tanrılar tarafından “Yaratılışın Kralı” olarak taçlandırıldı!

İnsanın bedeniyle ilgili her şey kusursuzdu.

Hatta Brahmaji bile aldığı övgüler karşısında utanmak zorunda kaldı! Beden olarak İnsanı en iyisi olarak kabul ettiğini ilan etti, çünkü tüm Devatalar bundan memnundu.

Yaratılışın o ilk gecesinde büyük bir ev kutlaması yapıldı ve tüm Devatalar davet edildi. Brahmaji, yeni nazik yaratımı İnsan için üstüne yığılan tüm hediyelerle elleri doluydu!

İnsan bedeni, tanrıların (kozmik güçlerin) yerleşebileceği en uygun araçtır, çünkü insan, bilinci ve eylemleriyle Brahman’ı fark etme potansiyeline sahiptir. Şankaracharya, insan formunun özel olduğunu, çünkü özgürlüğe (mokşa) giden yolun insan bilinciyle mümkün olduğunu belirtir. Ancak, insan bedeni bile nihai olarak gerçek değildir; yalnızca Brahman gerçektir.

İnsan bedeni, özgürlüğe ulaşmak için bir araçtır, ama kendisi geçicidir.

1.2.4 Ateş Tanrısı, söz olarak ağza girdi. Hava Tanrısı, nefes olarak burun deliklerine girdi. Güneş Tanrısı, görme olarak gözlere girdi. Yönlerin(uzay) Tanrısı, işitme olarak kulaklara girdi. Bitkiler ve ağaçların Tanrısı, kıl olarak deriye girdi. Ay Tanrısı, zihin olarak kalbe girdi. Ölüm Tanrısı, aşağı yönlü nefes olarak göbeğe girdi. Suların Tanrısı, meni olarak üreme organına girdi.

Bu ayet, 1.4. ayetin karşılığıdır. Sekiz element yaratıldığında yukarıdaki ters sırasıyla gelmiştir—yani önce fiziksel organ, sonra ona bağlı nesne ve ardından onu yöneten tanrı gelmiştir.

Şimdi hepsi barınaklarına yerleşirken, açılma ters sıra ile yapılır. Tanrılar ilk olarak girer ve algı nesneleri olarak görünerek kendi duyusal organlarına yerleşirler.

Sri Shankaracharya, bu ayet için Bhashya'sında, bir kralın fethetmek üzere oldukları bir şehre girerken ordu komutanlarına emirler vermesi örneğini verir. Her komutan sadece kendi bölgesine gider ve işleyişi devralır! Bu benzetme, mesajı daha etkili vermek için daha uygundur.

Tanrıların organlara girişi, mikrokozmos ve makrokozmos arasındaki birliği gösterir. Şankaracharya, bu birliğin yalnızca fenomenal düzeyde (maya içinde) geçerli olduğunu, nihai gerçeklikte tüm bu ayrımların Brahman'da çözüldüğünü söyler. Organlar ve tanrılar, işlevsel roller olarak vardır, ama özde Brahman'dır.

Organlar ve tanrılar, Brahman'ın birliğini örten geçici ayrımlardır.

1.2.5 Açlık ve susuzluk O’na dediler: “Bize de bir yer bul.” O, onlara dedi: “Sizi bu tanrılara paylaştırıyorum. Onların paylarından siz de pay alacaksınız.”
Bu nedenle, hangi tanrıya bir sunu yapılırsa, açlık ve susuzluk da bundan pay alır.

Açlık ve Susuzluk, Brahmaci'ye doğal taleplerini iletmişti. Brahmaci onların sorununa pek kaygılanmaz görünerek şöyle dedi:

**“Ama siz “duyumsunuz”, neden barınaklara ihtiyacınız olsun ki?
 Barınaklar sadece Devatalar için vardır.”**

Ancak Açlık ve Susuzluk tekrar aynı talepte bulundular. Aslında diğer bazı Devatalar da bu dilekçeye isimlerini eklediler çünkü gerçekten bir sorun vardı. Brahmaci bu yeni problemi uzun süre düşündü. “Duyumsular olarak, yiyecek ve içeceklerini nasıl bulacaklar? Onlara bedende bağımsız bir yuva verirsem, diğer Devataların yiyecek ve içecek getirmesine güvenemem. Onlar bunu unutabilir, böylece Açlık ve Susuzluk asla tatmin olmayabilirler.”

Düşünürken aklına parlak bir fikir geldi:

“Evet, buldum! Bu ikisini diğer Devataların yuvalarını paylaşmaları için yapacağım. Böylece beslenme zamanı geldiğinde, hepsi birlikte açlık ve susuzluğu hissedecek ve yiyecek ile içeceği getirmek için birlikte çalışmak zorunda kalacaklar.” Mükemmel İş birliği Toplumu

Bu Brahmaci'den oldukça parlak bir fikirdi. Böyle düzenlendi ve mükemmel çalıştı. Açlık ve Susuzluk açlık ve susuzluk hissettiğinde, diğer tüm Devatalar da aynı duyguları içinde hissettiler. Böylece hepsi birlikte yiyecek ve içecek temini için iş birliği yaptılar. Açlık ve Susuzluk da besini, her Devatanın ihtiyacına orantılı olarak dağıttı. Bu büyü gibi işledi!

Açlık ve susuzluk, tüm varlıkların temel dürtüleridir ve tanrılarla birlikte var olurlar. Şankaracharya, bu dürtülerin samsara'nın bir parçası olduğunu ve Brahman'ın saf bilincinde böyle sınırlamalar olmadığını belirtir. Tanrılara sunulan sunuların açlık ve susuzlukla paylaşılması, varoluşun karşılıklı bağımlılığını gösterir, ama bu yalnızca göreceli gerçekliktir.

Dürtüler, maya'nın bir ürünüdür ve Brahman'ın özünden bağımsızdır.

Zihnın açlığı daha fazla bilgi edinmeye itti; gözlerin açlığı ise daha hoş manzaralar görmek istedi. Böylece her organ kendi işlevini yerine getirmek için bir açlığa sahip oldu. Yemek gerektiğinde, hepsi ortaklaşa masaya yiyeceğin zamanında gelmesini sağladı. Bu, gerçekten mutlu bir beden oldu, tüm Devatalar uyum içinde birlikte çalıştı ve bedenin ortak başarısını sağladı.

Doğada Bencillik İçin Yer Yoktur. Doğanın ekonomisinde bencilliğe yer yoktur. Doğaya yabancı bir şeydir bu. Tanrı, tüm yaratımı tasarlarken bencilliğimizi hesaba katmadı. Acaba bu Tanrı'nın bir hatası mıydı? O çok idealist ve çok iyimser olabilir. Ama eğer bu tasarımında bu izni verseydi Brahmaji'nin işi ne kadar karmaşık olurdu düşünün. Her organa kendi beslenmesini sağlamak için bir mutfak kurması gerekirdi. Ya bir organ komşusunun mutfağını gece baskın yapmaya karar verirse? İnsan bedeni çok düşmanca bir yer olurdu!

Neyse ki bencilliğin iyi tarafı, Brahmaji'nin hükümetinde iki ek Devatanın – Endişe ve Kaygı'nın – iş yaratması oldu! Bu iki ek görev oluşturuldu. Tüm Polis Teşkilatı, Ordu ve Adalet Departmanı bu Devatalar tarafından yürütülür.

Eğer insan için her şey kusursuz olsaydı, kimse Tanrı'yı düşünmezdi. Ders çok açık: Ne kadar bencil olursak olalım, bu kendi zararımıza olur.

Bencilce davrandığımızda, Doğaya karşı hareket ederiz. Doğaya karşı hareket ederek kendi içimizde ciddi sorunlara yol açarız. Aşırı bencillik yaşamımızın bir aşamasında doğayla sorun yaşamamıza neden olur; karma sonunda bizi yakalar.

Başkasının Başarısını Kendi Başarısı Gibi Hissetmek, Bu Upanishad'da benzersiz ve ince bir özellik vardır. Buna bir örnek görüyoruz. Bu bizi düşünmeye zorlar. Yaratılışın bir parçası olduğumuzu hissederiz. Başkalarıyla iş birliği ve uyum içinde çalışmayı öğreniriz. Bir şirketteki yöneticiler ve işçiler işletmenin tamamen kendilerine ait olduğunu hissederse, işletmenin başarısı için nasıl bir enerji ve şevkle çalışırlar!

Ayrıca her Devatanın diğer her Devatanın başarısını nasıl paylaştığını görürüz. Gözler hoş bir şey gördüğünde, tüm beden zevkle tepki verir. Kulaklar güzel müzik duyduğunda, tüm beden bundan huzur bulur ve onu keyifle yaşar. Yemek ve içecek alındığında, bedenın tüm Devataları memnun ya da doymuş hisseder.

1.3 Açlık, susuzluk ve gıdaya olan bağımlılık.

1.3.1 (Rab) dedi ki, “İşte şimdi dünyalar ve Koruyucu melekler (Devata-lar) burada. Şimdi onlara yiyecek yaratayım.”

1.3.2 O, suların üzerinde düşüncelere daldı ve böylece düşüncelere daldığı sulardan maddi bir form ortaya çıktı. Gerçekten de bu şekilde üretilen maddi form gerçekten de besindir.

1.3.3 Sonra yaratılan yiyecek kaçmaya çalıştı. İlk bedenlenmiş varlık olan o, **konusarak** onu yakalamaya çalıştı, ama konuşarak onu yakalayamadı. Eğer konuşarak onu yakalayabilseydi, sadece yemekten bahsederek tatmin olurduk.

1.3.4 O, onu (yiyeceği) **koklayarak** yakalamaya çalıştı, koklayarak onu yakalayamadı. Eğer koklayarak yakalamış olsaydı, o zaman herkes sadece yiyeceği koklayarak gerçekten doygunluk hissederdi.

1.3.5 **Gözleriyle** yakalamak istiyordu. Gözleriyle tüketemiyordu. Gözleriyle yakalayabilseydi, herkes sadece yemeği görmekle gerçekten tatmin olurdu.

1.3.6 Onu **kulaklarından** yakalamak istedi; onu kulaklarından yakalayamadı. Onu kulaklarından yakalayabilseydi, herkes sadece yemek hakkında bir şeyler duymakla bile gerçekten memnun kalırdı.

1.3.7 Onu **derisinden** yakalamak istedi, ama dokunarak yakalayamadı. Eğer onu derisinden yakalayabilseydi, herkes sadece yiyeceğe dokunarak gerçekten tatmin olurdu.

1.3.8 O bunu **zihinle** yakalamak istedi; zihinle yakalayamadı. Eğer zihinle yakalamış olsaydı, herkes sadece yiyecek düşünerek gerçekten tatmin olurdu.

1.3.9 O, onu **üreme organlarından** yakalamak istedi; onu üreme organından yakalayamadı. Eğer onu üreme organından yakalasaydı, herkes sadece boşalma ile gerçekten tatmin olurdu.

1.3.10 Sonra nefes alırken onu kavramaya çalıştı. Onu tüketti. Bu nedenle, sadece Apana yiyeceği yakalayan şeydir ve gerçekten de Apana (Vayu), yiyecek (Annayu) yaşamı desteklemenin başlıca nedenidir.

1.3.11 Yaratıcı, “Bunların hepsi bensiz nasıl kalabilir?” diye düşündü. Sonra şöyle düşündü: “Hangi iki yolla organlara girebilirim? “ Yine düşündü: “Konuşmak konuşma ile, koklamak burun ile, görmek gözler ile, duymak kulaklar ile, dokunmak deri ile, düşünmek zihin ile, yemek yemek Apana (peristaltik hareketler) ile, boşaltmak üreme organları ile yapılırsa, o zaman ben kimim?

“Ben olmadan bu nasıl yaşayabilir?” diye düşündü. Sonra, “Ben bunun içine hangi yolla gireceğim?” diye düşündü. Yine düşündü: “Eğer konuşma, konuşma organı ile yürütülüyorsa; yaşama, prāṇa ile; görme, gözle; işitme, kulakla; dokunma, deriyle; düşünme, manas (zihin) ile; yeme, apāna ile; boşaltım ise üreme organı ile yapılmaktaysa, o hâlde ben kimim?” (II).

İşte böylece, dünyaları ve onların hükümdarlarını, besin aracılığıyla —tıpkı bir şehrin halkı ve koruyucuları varlığını sürdürmesi gibi— meydana getirdikten sonra, Âtman kendi kendine düşündü. O şöyle düşündü: “Ben olmadan (madṛte), yani bu düzenin asıl kurucusu ve sahibi olmaksızın, bu neden-sonuç ilişkileri toplamı nasıl işleyebilir? Eğer ben orada değilsem, bu organların işlevleri tıpkı bir kralın bulunmadığı şehirde, halkın ve ozanların yaptıklarının anlamsız ve faydasız kalması gibi, boş olacaktır.”

Dolayısıyla Âtman şu yargıya vardı: “Ben, bir şehrin kralı gibi, en yüce hâkim ve başkan olmalıyım; yapılan ya da yapılmayan her işin, onun sonuçlarının tanığı ve nihai tadıcısı/yararlananı olmalıyım. Eğer bu düzen, benim olmadan —yani bilinçli bir özne olmaksızın— başkası için var olabiliyorsa, o zaman benim mahiyetim nedir, ben kimin efendisiyim?”

Yine düşündü: “Eğer ben bu nedenler ve sonuçlar toplamına girmeyeceksem ve konuşma, görme, işitme vb. işlevlerin meyvesini deneyimlemeyeceksem, o zaman kimse benim varlığımı bilmeyecek; kimse benim şu ya da bu doğada olduğumu kavramayacak.” Tıpkı kralın şehre girmediği sürece, görevlilerin yaptıklarını ya da yapmadıklarını denetleyememesi gibi.

Oysa ben konuşmanın mahiyetini bilen bir özne olarak bilinmeli, işitme, görme, düşünme gibi işlevlerin birleştiği bir merkez, onların var olduğu için var olduğu bir tanık olmalıyım. Bu durum, sütunlar ve duvarların birleşerek bir saray meydana getirmesi ve o sarayın yalnızca parçalarının toplamı için değil, doğrudan onlardan farklı olan bir efendi için var olması gibidir.

1.3.12 Sonra kafatasının dikişini açtı ve o kapıdan girdi. Bu kapı Vidrti veya yarık olarak adlandırılır. Burası mutluluk yeri, Nandana. Üç ikamet yeri ve üç uyku (rüya) durumu vardır. Burası birinci ikamet yeridir. Burası ikinci ikamet yeridir. Burası üçüncü ikamet yeridir.

Böylece bu ucu yarararak, o kapıdan girdi. Bu açıklık *vidrti* (yarık) olarak bilinir. Bu, saadetin yeri (ānanda-sthāna)dır. Onun (Âtman’ın) üç ikametgâhı (adhiṣṭhāna) vardır — bedendeki üç uyku-durumu (svapna-avasthā): şu ikamet, şu ikamet ve şu.

(Âtman) şöyle düşündü: “Ayakların ön kısmından (pāda-prāgra) girmeyeceğim; çünkü yollar, her işte benim adıma yetkilendirilmiş olan hizmetkârım *Prāṇa*’ya verilmiştir. Fakat başın kapısından gireceğim; başka yol yoktur.” Böyle düşünerek, tıpkı dünyada düşünen bir kimsenin düşündüğünü gerçekleştirmesi gibi, Rab ve Yaratıcı, saçların sona erdiği yerde başı yardı ve böylece oluşturulan yoldan bu nedenler ve sonuçlar yığınınına (kārya-kāraṇa-saṅghāta) girdi.

Bu giriş, başın tepesine yağ vb. (taila-ādi) sürüldüğünde bir süre sonra tat alma vb. (rasa-ādi) duyumlarla bilinir. Bu, “yarık” (*vidrti*) adıyla meşhur olan giriş yoludur. Kulak vb. (karṇa-ādi) gibi diğer girişler, hizmetkârların yolları olduğundan eksik ve zevksizdir. Fakat bu, bütün varlıkların tek Efendisi’nin girişidir. Bu nedenle

buna *Nandana* (“sevinç verici”) denir. Buradaki uzun “ā” kullanımı Vedik serbestliktir (*chāndasa*). Bu (kapı), “Nandana” olarak adlandırılır; çünkü oradan geçen, yüce Brahman’da neşelenir.

Onun — yani yaratarak yaratılışa bireysel ruh (*jīva*) olarak girenin, tıpkı bir kralın şehre girmesi gibi — üç ikametgâhı vardır: uyanıklık (*jāgrat*) hâlinde sağ göz; düş (*svapna*) hâlinde içsel zihin (antaḥ-karaṇa); derin uyku (*susupti*) hâlinde kalbin boşluğu (*hr̥daya-guhā*). Veya şu üç ikamet de söylenebilir: babanın bedeni, annenin rahmi ve kişinin kendi bedeni.

“Üç uyku-durumu” (*svapna-traya*), uyanıklık, düş ve derin uykudur. “Uyanıklık bilgi hâlidir; o hâlde rüya sayılamaz” denilebilir. Bu doğru değildir. O da rüyadır. Neden? Çünkü kendi gerçek *Ātman*’ının idraki yoktur ve orada da gerçek olmayan şeyler görülür, tıpkı rüyada olduğu gibi.

Böylece sağ göz birinci ikamet, içsel zihin ikinci, kalp boşluğu üçüncüdür. “Bu ikamet, şu ikamet ve şu” ifadesi, daha önce söylenmiş olanın tekrar edilmesidir. Bu ikametlerde *Ātman* olarak oturan (*jīva*), kendi-doğasından-doğan (*svayam-bhū*) eşi Cehalet (*avidyā*) ile uzun süre uyur; ve binlerce felaketin topluca getirdiği kederin tokmak darbeleriyle defalarca dövülse de uyanmaz.

1.3.13 Doğduktan sonra, etrafındaki varlıkları inceledi. Yaratıkları dikkatle süzdü. Başka ne hakkında konuşabilirdi ki? Benim için Atman'dan başka ne var ki? O, her şeyi kaplayan bu Purusa'yı, Brahman'ı gördü. Hayretle kendi kendine şöyle dedi: "Ah, bunu gördüm.

Doğmuş olan, yalnızca *Bhūta*’ları (elementler, maddi varlıklar, evrenin temel öğeleri) bilir ve onlardan söz ederdi. Başka bir şey hakkında nasıl konuşabilirdi ki? Sonra *Puruṣa*’yı (Evrenin özsel ruhu, tüm varlıkların yaratıcı ilahi ilkesi), Brahman’ı (mutlak gerçek, her şeyi kapsayan ve aşkın olan), her yerde mevcut olanı gördü. Ve şöyle dedi: “Bunu gördüm.”

Doğmuş olan, yani bedene *jīva* (bireysel ruh, öznel bilinç) biçiminde giren, yalnızca *Bhūta*’ları (maddeler, varlıklar) bilir ve onlardan söz ederdi. Fakat büyük şefkat sahibi bir öğretmen, onun kulaklarının dibine *Mahāvākya*’nın (“büyük söz” – Vedānta’nın ana öğretisi cümleleri) “davulunu” — Vedānta’nın ana notalarını, ki

bunların sesi *Ātman* (bireysel ruh, evrensel bilinç) bilgisini uyandırır — çaldığında, o kendi *Ātman*'ını Brahman olarak gördü; Brahman bedende ikamet etmekte, ancak tıpkı *ākāśa* (uzay, her yeri kapsayan boşluk) gibi her yeri kaplamaktadır.

Tatamam kelimesi, bir harf (*ta*) düşürülerek yazılmıştır; doğru biçimi *tatatamam* olmalı, anlamı “her yerde mevcut, tüm yönleriyle var olan”dır. O şöyle haykırdı: “Bu Brahman’ı gördüm, kendi *Ātman*’ımın (bireysel ruhumun, öz bilincimin) gerçek özü! Ne olağanüstü!”

Iti kelimesindeki ünlü uzatması (*ī*) sūtra “*Vichārandrtha pūrtiḥ parvam*” uyarınca yapılmıştır; yani derin düşünceyi, ciddi tefekkürü ifade eden kelimelerde ünlüler uzatılır

1.3.14 Bu nedenle O, *Idan-dra* (idam. O; dra... görmek : O-görmek) olarak adlandırılır. *Idandram*, gerçekten de O'nun adıdır. O *Idandra* olmasına rağmen, Deva'lar gizemli (dolaylı isimleri) sevdikleri için dolaylı olarak *Indra* olarak adlandırılır. Tanrılar gerçekten de dolaylı isimlerle adlandırılmayı severler.

Bu nedenle ona *Idandra* denir. *Idandra*, Tanrı'nın (Işık ve kudretin mutlak ilahi varlığı) bilinen adıdır. O'na, *Idandra* olmasına rağmen, dolaylı olarak *Indra* denir; çünkü tanrılar adeta gizli kalmayı severler. (14)

O, her yeri kaplayan (*sarva-vyāpaka*) Brahman'ı doğrudan bir nesne (*idam*, “bu”) olarak gördüğünden, Paramātmān'a *Idandra* denmiştir. Rab, dünyada *Idandra* olarak iyi bilinir.

Brahman'ı bilenler, gerçekte *Idandra* olan Brahman'a *Indra* adını vermişlerdir; bu ad, görme alanının ötesinde bir nesneyi ifade eder. Böylece, O'nun gerçek adıyla anılmaktan çekinildiği için, O'ndan korkularını dile getirmeden özgürce konuşulabilsin. Çünkü O, en kutsal olarak kabul edilir.

Tanrılar (*Devas*, ilahiler, kozmik güçler) görünmeyen nesneleri belirten adları benimsemeyi severler. Bu nedenle, bütün varlıkların efendisi, tüm tanrıların tanrısı olan Rab için de bu durum çok daha geçerlidir.

Bu tekrar, bölümün burada sona erdiğini göstermek içindir.

1.4 Shankara Bölüm özeti

Brahman, Evren'in Yaratıcısı, Destekleyicisi ve Yok Edicisi, Samsara'ya (doğum ve ölüm döngüsü) tabi olmayan, her yeri kaplayan (*sarva-vyāpaka*), her şeye kudreti yeten (*sarva-sāmarthya*), her şeye güç veren, tüm bu Evren'i Akāṣa'dan (uzay, boşluk) başlayarak sıralı bir şekilde, başka hiçbir varlıktan yardım almadan yarattıktan sonra, kendi realizasyonu (kendini doğrudan bilme) amacıyla tüm canlı bedenlere (*jīva*, bireysel ruh) girmiştir. Ve böyle girerek, kendi gerçek Ātman'ını doğrudan şöyle idrak etmiştir:

“Bütün bunlar Brahman'dır.”

Bu nedenle yalnızca O, tüm bedenlerdeki tek Ātman'dır ve başka hiçbir Ātman yoktur. Başka bir metin de şöyle der:

“O, Brahman benim Ātman'ımdır, ben Brahman'ım.”

Ve:

“Başlangıçta bütün bunlar yalnızca Ātman'dı.”

Brahman'ın her yeri kapladığı da söylenmiştir. Benzer şekilde başka metinlerde de ifade edilir.

Brahman'ın her yeri kaplayan Ātman olduğuna göre, bir kıl teli dahi boş bırakılmamışken, bir karınca deliğe girer gibi başa nasıl girdiği sorulursa, bu sorunun önemsiz olduğunu, sorgulanacak çok başka şeyler olduğunu söylemek gerekir.

Şunlar sorgulanabilir:

- **O, duyuşal organlara sahip olmadan dünyaları yarattı,**
- **Başka hiçbir şeye ihtiyaç duymadan Puruṣa'yı (kozmik ruh, bireysel ruhların özü) sudan çıkardı ve biçimlendirdi,**
- **Ağzı ve diğer organları kendi düşüncesinden ayrı ayrı oluşturdu,**
- **Ağzından ve diğer organlardan dünyaların koruyucuları, Ateş vb. meydana geldi,**

- Onlar açlık ve susuzluk hissetti,
- Onlar için bir konut istendi,
- İnek vb. formlar onlara gösterildi,
- Kendi yerlerine girdiler,
- Yaratılan yiyecek kaçmaya başladı,
- Konuşma vb. ile onu yakalamak istedi,

Bütün bunlar, başın yarılması ve buradan girilmesi gibi sorgulanabilir olaylardır.

Eğer biri “Bütün bunlar tutarsızdır” derse, cevabımız şudur:

Burada iletilmek istenen tek gerçek Ātman’ın realizasyonudur. Tüm bu anlatım çekici bir abartıdır ve bu nedenle bir kusur yoktur. Daha makul olan ise, Rab, her şeyi bilen ve kudretli olan Büyük Sihirbaz, sanki bir sihirbaz gibi, açıklamayı ve kavranmayı kolaylaştırmak için bu illüzyonları yaratmış ve göstermiştir. Hikayeler, gerçek olmasa da, herkes tarafından anlaşılır ve kolayca açıklanabilir.

Yaratılışın anlatımının bilgisinin bir fayda sağlamadığı iyi bilinir (çünkü anlatım gerçek değildir), tüm Upaniṣad’larda ise gerçek Ātman’ın birliği kavranınca ulaşılabilecek nihai amacın ölümsüzlük olduğu açıkça belirtilmiştir. Bu, Bhagavad-Gita ve diğer Smṛiti metinlerinde de “Tüm canlılarda eşit olarak oturan Rab” vb. ifadelerle belirtilir.

Burada biri şöyle diyebilir: “Üç Ātman vardır:

1. Birinci Ātman, jīva (bireysel ruh), haz alan, eylem yapan ve değişime tabi olan, tüm dünya ve Sastra’larca bilinen Ātman’dır.
2. İkinci Ātman, zeki, her şeyin Efendisi, her şeyi bilen, Evren’in Yaratıcısıdır. O, dünyaları ve hayvan bedenlerini, karma meyvelerinin tadını çıkaracak çok sayıda uygun yerle birlikte yarattığından dolayı, şehirlerin ve sarayların inşasını gözlemleyerek, bilgisi ve yeteneği olan bir marangozun ya da ustanın varlığı gibi çıkarım yapılır.
3. Üçüncü Ātman, Puruṣha’dır (kozmik ruh), Upaniṣad’larda ve Sūtra’larda “bu değil, bu değil” olarak ünlüdür; çünkü konuşma ondan geri döner.

Bu üç Ātman birbirinden farklıdır. Peki, değişime tabi olmayan ve ikincisi olmayan yalnızca bir Ātman’ın var olduğu nasıl bilinebilir?

Jīva (bireysel ruh) nasıl bilinir? Gerçekten de, konuşmayı ve sesi işiten, düşünür ve teorik/pratik bilgiye sahip olan olarak bilinir. Peki, duyuşal

organlar aracılığıyla bilinen bir Ātman'ın, aynı zamanda düşünölemeyen bir düşünör olarak tanımlanması çelişkili olmaz mı?

Sruti'de de şöyle denir: “Düşöncenin düşünörünü ve bilginin bilenini tanımaya çalışma.”

Buna cevabımız: Eğer Ātman doğrudan, örneğin sevinç gibi algılanıyorsa, bu çelişki ortaya çıkar; ama doğrudan bilgi, “düşöncenin düşünörünü tanımaya çalışma” ile olumsuzlanır. Dolayısıyla duyma vb. göstergelerle biliniyorsa, çelişki yoktur.

Ātman duyduğunda, yalnızca duyma eylemine odaklanır; kendini ya da başka bir şeyi düşünmesi mümkün değildir. Benzer şekilde diğer algılar için de geçerlidir; tüm duysal eylemler yalnızca nesnelere yöneliktir, kaynağına değil.

Düşönr, yalnızca düşünölebileni düşünöbilir. Her şeyin (Ātman dahil) zihnın aracılığıyla düşünölmesi gerektiğı savunulabilir; bu doğrudur, ancak düşünölebilen her şey yalnızca düşünör tarafından düşünölür, zihin yalnızca bir araçtır.

Sonuç: Töümünü düşünöen yalnızca düşünör olur ve başka bir düşünör yoktur; eğer Ātman, kendi Ātman'ı tarafından düşünölecekse, düşünör ve düşünölen iki ayrı Ātman olmaz mı? Bu absürt olur.

Dolayısıyla çelişki her iki durumda da ortaya çıkar; tıpkı iki ışığın, biri aydınlatan, diğeri aydınlanan olamayacağı gibi, her ikisi eşit şekilde aydınlatıyor olamaz.

Düşönr her zaman düşünölebilen üzerine odaklandığı için kendini düşünmeye zamanı kalmaz. Göstergelerle kendini düşünse bile, sonuç hâlâ iki Ātman olur: biri göstergelerle düşünölen, diğeri ise onun düşünörü.

Ātman doğrudan bilinmiyor veya çıkarım yoluyla bilinmiyorsa, “O’nu kendi Ātman’ım olarak nasıl bilebilirim?” sorusu geçerlidir.

Eski bir anekdot şöyledir:

Bazı bilgisiz bir adam, bir hata yaptıktan sonra bir başkası tarafından azarlanır: “Yazık sana, sen insan değilsin.” Bilgisiz adam, başka birine gidip emin olmak ister ve sorar: “Ben kimim?” Karşıdaki kişi, onun aptal olduğunu

bilerek, “Sana yavaş yavaş öğreteceğim,” der ve “Sen insan değil değilsin” diyerek onu aydınlatır.

Buna benzer şekilde, Ātman yalnızca Sastra’larca gösterilen yöntemle bilinebilir; başka yollarla değil.

Ateşin kuru samanı yakması gibi, sadece Sastra’lar aracılığıyla Ātman’ın varlığı kavranabilir; “bu değil, bu değil” denilerek anlatılır, tıpkı aptal adama “sen insan değilsin” denmesi gibi.

Sūtra’lar da der ki: “Bu Ātman ne içte ne dışıdır,” “Bu Ātman Brahman’dır, her şeyi bilen.” “Sen O’sun.”

Ama kişi, tüm varlıkların kendi Ātman’ı olduğunu bilince, kim görür ve kiminle görür?

Bir insan, Ātman’ı böyle bilmediği sürece, geçici isim ve biçimleri Ātman olarak görmeye devam eder; cehalet, arzu ve karma etkisi altında Samsara’da (doğum-ölüm döngüsü) dolaşır, Brahman’dan Deva’lara, hayvanlara ve insanlara kadar çeşitli yaratılış derecelerinde tekrar tekrar doğar ve ölür.

Samsara’da dolaşırken, bir kez üstlendiği bedeni ve duyuşal organları bırakır ve yenilerini alır.

Sürekli doğum ve ölüm akışı içinde dolaşan bir insan hangi deneyimleri yaşar? Sruti bunu, insanların arzulardan özgür olmaları için açıklar.

2 Atman’ın Üç Aşamalı Doğuşu

2.1 Bir erkekte, bu ilk başta tohum olarak adlandırılan embriyo haline dönüşür. Meni, tüm uzuvlarından alınan güç ve canlılığın özüdür. Kişi, aslında kendi içinde kendini taşır. Bunu bir rahme döktüğünde, onun doğmasına neden olur. Bu, onun ilk doğumudur.

Başlangıçta bu (insan), yalnızca embriyo (tohum) olarak vardı, menideki yaşam gücü olarak. Bu, kişinin kendi çabasıyla (önceki eylemlerle) toplanmış

bir öz (karmik birikim) idi. İnsan, bu özü kendi içinde taşır. Bu bölüm, Atman'ın insan formunda ortaya çıkışını ve yaşam döngüsünü (embriyo, doğum, yeniden doğum) anlatır.

Öncelikle, tohum gerçekten de erkekte bulunur. Meninin (semen) kendisi, tüm uzuvlarından alınan güçtür. Kendi Ātman'ını (öz varlığını, bireysel ruhunu) içinde taşır. Onu kadına (strī) verdiğinde, o zaman ona doğum verir. Bu, onun ilk doğumudur.

Aynı birey, cehaleti (avidyā), arzuları ve Karma'ya (eylemlere) olan düşkünlüğü ile birlikte, örneğin kurbanlar (yajña) vb. yaparak Karma'yı yerine getirir. Bu kişi, duman yoluyla bu dünyayı terk ederek Ay'a (candra-loka) ulaşır; Karma'sı tükenince, yağmur vb. yoluyla bu dünyaya geri döner ve yiyecek olarak insanın ateşinde (agni) sunulmak üzere kurban edilir.

Metin, Samsara'daki bu yolcunun (jīva) erkekte ilk olarak meninin (semen) biçiminde, kan, et vb. (rasas) yoluyla erkeğe dahil olduğunu belirtir. Bu meni, bedenin tüm bileşenlerinden alınan özdür ve beslenmenin sonucudur.

Bu meni, Ātman olarak adlandırılır; çünkü insanın özüdür. Erkek, bu Ātman'ı kendi bedeninde taşır; zira meni biçiminde oluşmuştur. Meninin kadının uygun döneminde (strī kṣetra-yogya-kāla) kadına girmesiyle birleşir (yadā strī-śarīre sṛṣṭaḥ).

O zaman baba, meni biçiminde kendi tarafından tasarlanan bu Ātman'ı (jīva'yı) doğurur (janayati). **Meninin bu biçimde yerinden çıkışı, yani kadına birleştiği zaman, Samsara'da yolculuk eden kişinin ilk doğumunu temsil eder; yani onun ilk tezahür etmiş hâlidir.**

Bu, metinlerde daha önce şöyle belirtilmiştir:

“Bu Ātman (purusha), o Ātman'ı (meni) o Ātman'a (kadına) sunar.”

Şankaracharya, bu süreci, Atman'ın değişmez özü ile maya'nın yarattığı geçici formlar arasındaki ilişkiyi açıklamak için kullanır. İnsan bedeni, özgürlüğe ulaşmak için bir araçtır.

“Başlangıçta bu, yalnızca embriyo olarak vardı, menideki yaşam gücü olarak...”

Embriyo, Atman’ın geçici bir formudur ve karmik birikimle şekillenir. Şankaracharya, Atman’ın özünde değişmez olduğunu, ancak maya aracılığıyla bedensel formlarda görüldüğünü belirtir. Menideki yaşam gücü, Atman’ın değil, onun geçici bir yansımasının (jiva) taşıyıcısıdır.

Atman, bedensel formlardan bağımsızdır; embriyo, maya’nın bir ürünüdür.

2.2 O (meni) kadınla kendi uzvu gibi birleşir. Bu nedenle kadına zarar vermez. Kadın, kocasının Ātman’ını (öz varlığını, bireysel ruhunu) içinde barındırdığını bilerek onu besler.

Kadına bırakılan meni, tıpkı baba durumunda olduğu gibi, kadının kendi uzvu gibi onunla ayırt edilemez hâle gelir; örneğin göğüsleri gibi. Bu nedenle, meni, kadına bir cilt hastalığı (örneğin bir ur veya abse) gibi zarar vermez. Anlam şudur. Kadının göğsü gibi bir uzvu hâline geldiği için, doğal olarak kadına zarar vermez.

Hamile kadın, kocasının Ātman’ının (jiva) rahmine girdiğini bilerek, fetusa zararlı olan yiyecekleri reddeder ve fetusa faydalı olanları alarak onu besler.

İlk doğuş, Atman’ın jiva olarak bedensel varoluşa girişini temsil eder. Şankaracharya, bu sürecin gerçek bir değişim olmadığını, yalnızca maya’nın bir oyunu olduğunu vurgular. **Atman, rahimde bile saf bilinç olarak kalır.**

İlk doğuş, Atman’ın geçici bir form almasıdır, ama özü değişmez.

2.3 O (anne) kendi içinde (kocasının) Benliğini besleyen kişi olduğu için, kendisi de iyi beslenmeye layık hale gelir. Kadın, onu (kocasını) rahminde bir embriyo olarak taşır. Baba, çocuğun doğumundan önce ve sonra onu besler. Çocuğu doğumundan itibaren beslediği için, aslında kendi benliğini besler, çünkü bu dünyaların devamı için; böylece bu dünyalar devam eder. Bu, onun ikinci doğumudur.

Embriyo, doğuma kadar gelişirken, kendi Benlik'iyle (Atman) desteklenir ve doğmak için hazırlanır. Bu, annenin rahmindeki yaşamıdır. Doğduğunda, insan dünyasında bedenle birlikte var olur. Bu, onun ikinci doğuşudur.

O (kadın), besleyici olarak, beslenmelidir. Kadın fetusu taşır. Babası (Ātman olarak) onu doğumundan hemen önce ve hemen sonra besler. Doğumdan hemen önce ve sonra çocuğu beslerken, yalnızca kendi Ātman'ını beslemiş olur; çünkü bu şekilde dünyalar devam eder. Böylece dünyalar süreklilik kazanır. **Bu, onun ikinci doğumudur.**

Kocasının Ātman'ını (öz varlığını) kendi rahminde taşıyan kadın, koca tarafından beslenmelidir; çünkü bu dünyada kişiler arasında herhangi bir ilişki, karşılıklılık ilkesine dayanmadan mümkün değildir. Kadın, fetusu, fetusun beslenmesi için öngörülmüş yollarla besler.

Baba, çocuğu doğumdan hemen önce ve hemen sonra, doğum törenleri (Jātakarma) gibi ritüellerle besler. **Çocuğu doğumdan hemen önce ve sonra beslerken, baba yalnızca kendi Ātman'ını beslemiş olur.** Çünkü doğan çocuk, babanın Ātman'ının bir şekli olarak ortaya çıkar.

Bu nedenle metin der ki: “Koca, kadına girer vb.” Eğer sorulursa, neden kendi Ātman'ını oğul şeklinde üretir ve besler, cevap verilir: “Dünyaların sürekliliği için; çünkü dünyalar, kimse oğul üretmezse devam edemez.”

Böylece, bu dünyalar, oğul üretimi gibi eylemlerin devamı sayesinde bir akış gibi sürer. Bu nedenle bu eylemler, kurtuluş için değil, dünyaların devamı için

yapılmalıdır. **Samsara’ya tabi kişinin annenin rahminden bir bebek şeklinde çıkması, onun ikinci doğumu, yani ikinci tezahürüdür.**

“Embriyo, doğuma kadar gelişirken, kendi Benlik’iyle desteklenir...”

Embriyonun gelişimi, Atman’ın varlığıyla mümkün olur, çünkü Atman tüm varoluşun temelidir. Şankaracharya, embriyonun fiziksel doğasının maya’ya ait olduğunu, ancak bilincin (Atman) onun ötesinde olduğunu belirtir.

Atman, geçici bedeni destekleyen değişmez özdür.

“Doğduğunda, insan dünyasında bedenle birlikte var olur. Bu, onun ikinci doğuşudur.”

İkinci doğuş, jiva’nın fiziksel dünyada birey olarak ortaya çıkışını temsil eder. Şankaracharya, bu bedenin karma tarafından şekillendiğini ve geçici olduğunu söyler. Atman, bedenin ötesinde, saf bilinç olarak kalır.

Beden, geçici bir araçtır; Atman, onun özüdür.

2.4 Babanın kendi benliği olan oğlu, dindar işleri yerine getirmek için babanın yerine geçer. Sonra bu diğer benlik (baba), görevlerini yerine getirdikten ve olgun bir yaşa ulaştıktan sonra ölür. Ölümden sonra yeniden doğar. Bu onun üçüncü doğumudur.

Bu onun Ātman’ı, erdemli işleri yapmak üzere onun yerine geçer. Sonra diğer Ātman’ı (babanın Ātman’ı), amacını gerçekleştirdikten ve yaşlılığa eriştikten sonra, ayrılır. Buradan ayrılırken, gerçekten yeniden doğar. Bu onun üçüncü doğumudur.

Anlam şudur: Babanın Ātman’ı, yani oğlu, kendisi yerine, Sastra’larca emredilmiş ve onun tarafından yerine getirilebilecek tüm erdemli işlerin yerine geçmesi için yapılmıştır. Buna uygun olarak Vājīsaneyika’da da, oğlunu babanın yerine koyma bölümünde şöyle denir:

"O kabul eder: Ben, babam tarafından emredilen, Brahman'ım, kurbanım vb."

Baba, yükünü oğluna emanet ettikten sonra, diğer Ātman'ı yani baba, amacını gerçekleştirmiş olur; yani üçlü borçtan kurtulmuş ve yaşlılıkla tükenmiş olarak ölür. Bu dünyadan ayrılır, yani bu bedeni terk eder ve tıpkı tırtıl gibi, karmasıyla oluşan başka bir bedende yeniden doğar. **Öleceği andan sonra alacağı doğum, onun üçüncü doğumudur.**

Şimdi, Samsara'ya tabi kişinin ilk doğumu babadan; ikinci doğumu ise annenin rahminden, çocuk şeklinde gerçekleşmiştir. Aynı kişinin üçüncü doğumu açıklanırken, neden babanın ölümünden sonra yeniden doğması, oğlunun üçüncü doğumu olarak ifade edilir? Bu bir hata değildir; çünkü amaç, baba ve oğulun aynı Ātman olduğunu ortaya koymaktır. Oğlu da, yükünü kendi oğluna devrettikten sonra, baba gibi ayrılır ve yeniden doğar.

Sruti, bir yerde söylenenin başka bir yerde de, baba ve oğulun bir Ātman olduğu anlamına geldiğini belirtir.

Üçüncü doğuş, samsara döngüsündeki yeniden doğuşu ifade eder.

Şankaracharya, **bu döngünün cehaletten (avidya) kaynaklandığını ve Atman'ın gerçekte doğmadığını veya ölmediğini belirtir. Yeniden doğuş, yalnızca maya'nın bir yanılsamasıdır; özgürlük, bu döngüyü bilmekle kırılır.**

Samsara, cehaletin ürünüdür; Atman, doğuş ve ölümden muaftır.

2.5 Buna ilişkin olarak, bilge Vāmadeva şöyle demiştir: Henüz embriyo halindeyken, bu tanrıların tüm doğumlarını çok iyi biliyordum! Yüz demir kale beni hapsedmişti, ama yine de bir şahin gibi hızla uçup gittim! Vamadeva, anne karnında yataken bile böyle konuştu

Bu, bilge Vāmadeva tarafından şöyle söylenmiştir: "Hâlâ annemin rahmindeyken, tüm varlıkları ve doğuşları bildim. Yüzlerce demir kale beni

korudu, ama şahin gibi hızla dışarı uçtum.” Böylece Vāmadeva, rahmindeyken bu bilgiyi dile getirdi.

***"Rahimdeyken, tanrıların tüm doğumlarını biliyordum;
Yüz tane kale, demirden yapılmış gibi, beni koruyordu;
(Tıpkı) bir şahin gibi, hızla onları aşarak çıktım."***

Böylece Vāmadeva, rahimdeyken bile konuştu.

Samsara’da döngüsel olarak yolculuk eden kişi, bu üç tezahür eden durumda, doğum ve ölüm bağlarına tabi olarak, dünyanın her bir üyesi, Samsara okyanusuna atıldığında, Sruti’lerde tarif edildiği üzere, bir aşamada çaba göstererek Ātman’ı fark eder. Ardından, tüm Samsara bağlarından kurtularak, amacı gerçekleşmiş biri gibi olur.

Bu gerçek, bu mantrada bilge tarafından açıklanmıştır. ***“Anne rahminde yatarken, tüm Devaların (ör. konuşma, ateş vb.) doğumlarını biliyordum”*** demesi, önceki birçok doğumunda meditasyonlarının meyve vermesinden kaynaklanmaktadır.

Buradaki anlam şudur:

- *Yüz*: çok sayıda
- *Purah*: bedeni, geçici form
- *Demirden yapılmış gibi*: geçilmesi imkânsız, korunaklı

Bu yüzlerce korunaklı beden, Samsara’nın ağlarından kendimi kurtarmamı engelliyordu. Tıpkı bir şahin ağdan aşağı doğru hızla uçarak çıktığı gibi, ben de Ātman bilgim sayesinde hızla bunlardan çıktım.

Vāmadeva’nın rahimdeki bilgisi, Atman’ın evrensel doğasını ve cehaletten özgürleşmiş bir bilgenin farkındalığını gösterir. Şankaracharya, Vāmadeva’nın Brahman ile birliğini fark ettiğini ve bu bilginin onu samsara’dan kurtardığını belirtir. “Şahin gibi uçma”, Atman’ın özgürlüğünü simgeler.

2.6 O, Rsi Vamadeva, bu Atman'ı fark ederek, yukarı doğru yoluna devam etti ve bedeninin yok olmasından sonra, cennetteki dünyada tüm arzularını gerçekleştirdi ve ölümsüz oldu – ölümsüz oldu.

Bu bilgiye sahip olan Vāmadeva, bu dünyadan ayrıldığında, kendi yüce bilgisiyle göksel dünyaya yükseldi ve bu ölümsüzlük diyarına ulaştı. O, bu arzuyu (özgürlüğü) elde etti.

Aydınlanma, Atman'ın birliğini fark etmektir; bu, bedensel sınırlamalardan bağımsızdır.

Böylece Ātman'ı bilerek, en Yüce Ātman ile bir olan Vāmadeva, bedeni çözülmüce, yani bedensel varoluş akışının nihai sona ermesiyle, cennet dünyasında tüm arzu ve hedeflerine ulaştı ve ölümsüz oldu, ölümsüzleşti.

Görücü Vāmadeva, Ātman'ı tarif edildiği şekilde bilmiş olarak, bedeni çözülmüce; yani cehalet tarafından yaratılmış, demir gibi geçilmez ve yüzlerce türlü ıstırapla (doğumlar, ölümler vb.) dolu olan bedensel varoluş akışının sona ermesiyle, Paramātman bilgisinin nektarını içerek kazandığı güç sayesinde; yani cehaletin yok olması sonucu bedensel varoluş ihtiyacının sona ermesiyle, Samsara'dan yükselerek, tüm Ātman ile bir olmuş, bilgiyle aydınlanmış ve arınmış olarak, kendi özünde ölümsüz oldu; yani Ātman'da bir ışık gibi sönmüş oldu. **Bu Ātman daha önce ölümsüz, bozulmaz, korkusuz, her şeyi bilen, başlangıcı olmayan, ikinci olmayan, sonsuz, her yeri kaplayan ve saf bilgi nektarıyla tatlı olarak tarif edilmişti.**

Tüm arzulara ulaşmış olmak, yani Ātman bilgisini edinmiş olarak, yaşamdayken bile tüm arzularına ulaşmış olmak anlamındadır. Tekrar edilmesinin amacı, Ātman bilgisinin meyvesi ve açıklaması ile bilginin sonuna gelindiğini göstermektir.

3 Aita Bilincin Doğası

Bu bölüm, bilincin (Prajnana) Brahman olduğunu ve Atman'ın tüm varlıklardaki birliğini öğretir. Şankaracharya, ***Prajnanam Brahma* Mahāvākya**'sını, Advaita'nın nihai gerçeği olarak yorumlar. **Bilinç, her şeyin özüdür; diğer her şey yanılısamadır.**

3.1 Bu Benlik olarak taptığımız bu kimdir? İkisinden hangisi Benliktir?

Görmeyi sağlayan mı, duymayı sağlayan mı, kokuyu almayı sağlayan mı, konuşmayı sağlayan mı, yoksa neyin zevkli neyin zevksiz olduğunu bilmeyi sağlayan mı?

Kimdir bu Atman, ki ona tapınırsınız? O, bilinç (Prajnana) midir, yoksa bilinçsiz midir? Bilinç (Prajnana), her şeyi idrak eden şeydir: görme, işitme, bilme, düşünme ve algılama. Bilinç, tüm bunların özüdür; dünya, bilinçle işler. Prajnanam Brahma – Bilinç, Brahman'dır.

“Ātman'a kim ibadet etmelidir? Ātman nedir? Görme eylemini gerçekleştiren mi Ātman'dır, yoksa işitme eylemini gerçekleştiren mi, kokuyu algılayıcı mı, konuşmayı gerçekleştiren mi, yoksa tatlıyı ve tatsızı ayırt edeni mi?”

Günümüzde kurtuluş arzusunda olan Brahmanlar, tüm varlıkların Ātmanı olma meyvesini elde etmeyi arzulayarak, geleneksel öğretisi ve guru öğretimleriyle aydınlanmış olarak, Vāmadeva ve diğerlerinin yolunu izleyerek Brahman'ı bilmek ve Samsara'nın, yani geçici, neden ve sonuçlarla dolu bağlılıktan uzaklaşmak isteyenler, birbirlerine sorar: “Bu Ātman kimdir ve o Ātman'a nasıl doğrudan ibadet edebiliriz?” Biz, Vāmadeva'nın doğrudan Ātman olarak ibadet ettiği ve ölümsüz olduğu Ātman'a ibadet etmek isteriz. Peki, o Ātman kim olabilir?

Birbirine bu arzuyla sorular soran kişilerde, daha önce duyulan öğretilerin bıraktığı izlerden doğan hatırlama ortaya çıkar; özellikle daha önce açıklanan iki özel Ātman ile ilgilidir:

- “Brahman, Purusha’ya ayakların ön kısmından girmiştir.”
- “Başın yarığını yararak, bu geçitten Purusha’ya girmiştir.”
- “Buraya birbirine karşıt iki Brahman girmiştir.”
- “Bunların her ikisi de bu bedenin Ātman’ıdır. Bunlardan biri ibadet edilmesi gereken Ātman olmalıdır.”

Böylece, Ātman’ın kim olduğunu net bir şekilde belirlemek amacıyla tekrar birbirlerine sorarlar. Bu sorgulama sırasında, iki Ātman arasındaki ayrım hakkında başka bir düşünce ortaya çıkar. Nasıl? Bu bedende iki varlığın mevcut olduğu bilinmektedir:

1. **Çeşitli duyular aracılığıyla, farklı yollarla herhangi bir şeyi algılayan varlık.**
2. **Algılanan nesnelerin izlerini diğer duyular aracılığıyla hatırlayan varlık.**

Burada, algılayan varlık Ātman olamaz. Peki, o zaman Ātman nasıl bilinir?

Cevap: Gören göz, işiten kulak, koklayan burun, konuşan konuşma organı ya da tatlıyı ve tatsızı ayırt eden dil aracılığıyla, bilinir.

“Kimdir bu Atman, ki ona tapınırsınız? O, bilinç midir, yoksa bilinçsiz midir?”

Bu soru, Atman’ın doğasını sorgular ve Advaita’nın temel sorusuna işaret eder. Şankaracharya, **Atman’ın bilinç (Prajnana) olduğunu, bilinçsiz hiçbir şeyin gerçek olamayacağını belirtir. Bilinç, Atman’ın özüdür ve tapınma, bu bilinci fark etmeye yöneliktir.**

Atman, saf bilinçtir; bilinçsizlik, gerçek olamaz.

3.2 Kalp olarak bilinen şey, bu zihin... bu bilinç veya algı, yönlendirme veya emir, bilgelik veya anlama, zekâ veya bilgi, kitapların önemini hatırlama gücü veya kapasitesi, içgörü vizyonu, kararlılık veya azim, düşünce, bağımsız düşünme, zihinsel depresyon, yorumlama, hafıza, hayal gücünün hatırlanması, kararlılık veya azim, yaşam veya canlılık, arzu veya bağlanma, hırs veya sevgi ve benzeri diğerleri... Tüm bunlar, aslında Bilinç'in (prajnanam) isimleridir.

“Bu, kalp (hr̥daya) olarak bilinen; bu, zihin (manas), bilinç (saṃjñāna), ayırt etme gücü (vijñāna), hikmet (prajñā), akıl (medhā), algı (dṛṣṭi), sebat (dhṛti), düşünce (matī), bağımsız muhakeme (manīṣā), keskinlik (jutiḥ), çabukluk, hafıza (smṛti), irade (saṅkalpa), karar (kratu), güç (balam/asuh), arzu (kāma) ve denetim (vaśa) olarak bilinen şeydir. Bütün bunlar gerçekte ‘bilgeliğin’ (prajñāna) adlarıdır.”

Bu tek duyu (indriya), her ne kadar çeşitli farklılıklar içinde görünse de şimdi açıklanmıştır. Daha önce söylenmişti: “Varlıkların özü kalptir (hr̥daya); kalbin özü zihindir (manas); zihinle sular (āpas) ve suların Tanrısı Varuṇa yaratılır. Kalpten zihin çıkar, zihinden ay çıkar (candra).” İşte bu kalp ve bu zihin, özde birdir fakat çok biçimli görünür.

Bu tek zihin, göz olduğunda (cakṣus) şekli görür. Kulak olduğunda (śrotra) sesi işitir. Burun olduğunda (ghrāṇa) kokuyu alır. Konuşma organı olduğunda (vāk) sözü ifade eder. Dil olduğunda (jihvā) tadı alır. Karar verme yönünde kalp olduğunda hükme varır, danışma yönünde olduğunda düşünür.

Dolayısıyla bu tek duyu, diğer bütün duyuların ve nesnelerin oyun alanına sahip olarak, bilen (jñātṛ) her şeyi bilmesinin aracıdır. Kaushītakī metinlerinde de şöyle denmiştir: “Bilgelik (prajñā) aracılığıyla konuşma organına erişen kişi, konuşma yoluyla bütün isimleri elde eder; bilgelik aracılığıyla göze erişen, gözle bütün biçimleri görür...” (Kaush. Up. II.5). Vajasaneyaka’da da (Bṛhadāraṇyaka Up.) “Kişi yalnızca zihinle görür, zihinle işitir; kalple bütün biçimleri bilir” denir.

Böylece, “kalp” ve “zihin” olarak adlandırılan şeyin, bütün nesnelerin algısının aracı olduğu iyice bilinmektedir. Ve aslında bu Prāṇa’dır. Brāhmaṇa da şöyle der: “Prāṇa olarak adlandırılan şey aslında bilgeliğin (prajñāna) kendisidir; ve bilgeliğin adı da Prāṇa’dır.” Prāṇa üzerine tartışmanın başında da söylemiştik ki, Prāṇa aslında duyuların birleşimidir.

O hâlde, ayaklardan içeri girmiş olduğu söylenen Brahman, tapınılacak olan varlık olamaz. Çünkü o yalnızca bir “araçtır” (upādhi), bilen için bir algı vasıtasıdır. Ancak diğer varlık, yani bilenin kendisi – ki burada kalp/zihin olarak adlandırılan duyunun işlevleri onun için algı vasıtasıdır – işte yalnızca o, bizim tapınmamıza layık olan Âtman’dır.

Bu nedenle zihnin işlevleri – dışsal ve içsel nesneleri kapsayan ve her şeyi bilen Brahman için algının aracı olan – zihnin durumlarına dayalı olarak açıklanır:

- Saṃjñāna: bilinç, farkındalık.
- Ajñāna: yönlendirme, efendilik hali.
- Vijñāna: bilgilerin dallarını edinme.
- Prajñā: hikmet, derin bilgi.
- Medhā: kitapların anlamını muhafaza etme gücü.
- Dṛṣṭi: duyular aracılığıyla nesnelerin algısı.
- Dhṛti: bedenin ve duyuların devamını sağlayan sebat. “Sebatla bedeni desteklerler” denir.
- Mati: düşünce.
- Manīṣā: bağımsız düşünme gücü.
- Jutiḥ: hastalık vb. durumlarda zihnin sıkıntısı.
- Smṛti: hatırlama, hafıza.
- Saṅkalpa: biçimleri düşünmek, örn. “beyaz, siyah” gibi.
- Kratu: yönelmiş çaba, uygulama.
- Āsuḥ: yaşamı sürdürmeye yönelik uğraş.
- Kāma: mevcut olmayan nesneler için arzu.
- Vaśa: kadınlarla birleşme arzusu / arzulanan şeye yönelme gücü.

Zihnin bu ve diğer işlevleri, saf bilinçten (cinmātra) ibaret olan bilen için algı araçlarıdır; böylece saf bilinç (Brahman), bu koşullanmalar (upādhi) altında iken bu adlarla anılır, kendi mutlak hâlinde değil. Bu nedenle denmiştir ki: “Sadece hareket ederken bile ona Prāṇa denir...”

Bilinç, tüm algıların ve işlevlerin temelidir; dünya, bilinç olmadan var olamaz. Şankaracharya, bilincin yalnızca algılayan değil, aynı zamanda

algılanan her şeyin özü olduğunu belirtir. Bilinç, Brahman'ın değişmez doğasıdır.

Bilinç, evrenin işleyişinin temelidir ve her şeyin özüdür.

3.3 Bu Brahman. Bu Indra. Bu yaratıcı Prajapati. Bu yine tüm tanrılar ve bu beş büyük element, yani Toprak, Rüzgâr, Uzay, Su ve Ateş, tüm küçük yaratıklar ve diğer yaratılış tohumları, yumurtadan doğanlar, rahimden doğanlar, terden doğanlar, topraktan doğanlar, yani ağaçlar vb., atlar, sığırlar, insanlar, filler ve burada bulunan tüm nefes alan şeyler – hareket eden, uçan veya hareketsiz olanlar – tüm bunlar Bilinç tarafından yönlendirilir ve Bilinç tarafından desteklenir. Evrenin rehberi (gözü) Bilinçtir. Bilinç her şeyin temelidir; gerçekten de **Bilinç (Prajnanam) Brahman'dır.**

Bu Brahman, bu İndra, bu Yaratıcı (Prajāpati), bütün bu tanrılar, bu beş büyük bhūta (öge / kozmik unsur) —yer (pṛthivī), hava (vāyu), boşluk/eter (ākāśa), su (ap), ateş (agni)— ve bütün bu küçük yaratıklar, diğerleri, yaratılış tohumları (yonī-bīja) ve bu yumurtadan doğanlar (aṇḍaja), rahimden doğanlar (jarāyuja), terden doğanlar (sveda), filizden doğanlar (udbhija), atlar, inekler, insanlar, filler ve nefes alan, hareket eden, uçan ve hareketsiz duran her ne varsa, bütün bunlar bilgelik (prajñā) tarafından yönlendirilir ve bilgelik tarafından desteklenir; evren bilgelik tarafından yönlendirilmiştir; bilgelik temeldir; bilgelik Brahman'dır. (3)

“Prajnanam Brahma – Bilinç, Brahman'dır.”

Bu Mahāvākya, Advaita Vedanta'nın özünü ifade eder. Şankaracharya, bilincin (Prajnana) Brahman olduğunu ve onun dışında hiçbir gerçekliğin olmadığını vurgular. Bilinç, saf, nedensiz ve değişmezdir; dünyalar, organlar

ve tanrılar, yalnızca onun geçici yansımalarıdır. Özgürlük, bu birliği fark etmektir.

Bu Ātman, bilinç (cit) şeklinde, zihin (manas) koşullarına girmiş olan alt Brahman'dır; buna Hiranyagarbha (Altın Rahim) veya Prāṇa (yaşamsal ilke) denir. Bu, çeşitli sulara yansıyan Güneş'in görüntüsüne benzer şekilde, farklı bedenlerde tezahür etmiştir. Bu (bilinç), daha önce nitelikleri belirtilmiş olan Indra'dan başka bir şey değildir, yani Devaların efendisi. Bu aynı zamanda Prajāpati'dir (ilk yaratıcı), beden sahibi olan ilk doğandır; ateş vb. dünyanın koruyucularının ağız boşluğundan vs. doğduğu varlık. Bu o Prajāpati'dir ve aynı zamanda bütün bu tanrılarda —ateş vb.— bulunur.

Bu beş büyük bhūta (mahābhūta: pṛthivī, vāyu, ākāśa, ap, agni) da bedenlerin maddi nedenleridir, yani “yenilen” (anna) ve “yiyen” (adātṛ) olarak bilinir. Aynı şekilde bu küçük canlılar da —örneğin yılanlar vb.— birbirine karışmış olarak vardır. Ayrıca yaratılış tohumları ikiye ayrılır:

- Aṇḍaja (yumurtadan doğanlar): kuşlar vb.
- Jarāyuja (rahimden doğanlar): insanlar vb.
- Svedaaja (terden doğanlar): bit, pire vb.
- Udbhijja (filizden doğanlar): ağaçlar vb.

Atlar, inekler, insanlar, filler ve diğer canlı türleri; bunlar ya yürüyen (pādagaṃya), ya uçan (ākāśagaṃya), ya da hareketsiz (sthāvara) olanlardır.

Bütün bunların hepsi prajñā-netradır. “Prajñā” bilinçtir, yani Brahman'dır. “Netra” ise “göz” veya “yönlendirici ilke”dir. Yani bütün bunlar Prajñā tarafından yönlendirilir. Her şey yaratılış, koruma ve yıkım süreçlerinde Prajñā'ya bağlıdır, yani Brahman'a dayanır. “Prajñā-netra-loka” ifadesi de bu demektir; başka bir anlamıyla da, “evrenin tamamı bilgelik (prajñā) ile görür” demektir. Bilgelik, evrenin temelidir. Bu nedenle bilgelik Brahman'dır.

Bu varlık (Brahman), her tür koşuldan bağımsız, lekesiz, pasif, kendi kendine yeterli, ikinci olmayan, “bu değil, bu değil” (neti neti) yöntemiyle niteliklerinden arındırılarak bilinebilen, sözcük ve düşüncenin ötesinde olandır. Ancak, son derece saf bilgelik koşuluyla bağlantıya girdiğinde, her şeyi bilen (sarvajña), her şeyin efendisi (īśvara), bütün evrenin tohumu olan kozmik bilinç olur ve Antaryāmin (içsel düzenleyici, evrensel kontrolör) diye adlandırılır.

Aynı varlık, bütün tezahür etmiş evrenin tohumu olan zekâ (buddhi)da “benlik” anlayışıyla koşullandığında, Hiranyagarbha diye adlandırılır. Kozmik yumurtadan (brahmāṇḍa) çıkan ve ilk defa beden koşulu alan Vairāj (Virāt) da odur. Aynı şekilde, aynı Brahman, yine kozmik yumurtadan çıkan ve ateş vb. adlar alan Devatā olarak da görünür. Bu şekilde Brahman, Brahman’dan solucana kadar bütün beden koşullarında çeşitli ad ve formlar alır.

Ama bütün koşulların ötesindeki tek varlık, bütün canlılar tarafından, bilge kişiler tarafından çeşitli adlarla bilinir ve düşünülür. Smṛti’de (hatırlatma geleneğinde) de söylendiği gibi:

“Bunu kimileri ateş (agni) diye adlandırır, kimileri Yaratıcı Manu diye, kimileri İndra diye, kimileri Prāṇa diye, kimileri de ebedî Brahman diye...”

Bilinç, nihai gerçekliktir; diğer her şey yanılısamadır.

“Bu bilinçle, O, bu dünyalara girer: göksel varlıklar, insanlar...”

Bilinç, tüm varlıkların ortak özüdür; tanrılar, insanlar ve diğer canlılar, bilincin çeşitli formlarıdır. Şankaracharya, bu formların maya tarafından yaratıldığını ve gerçekte yalnızca bilincin var olduğunu belirtir. Atman, tüm bu formlarda aynıdır.

Bilinç, tüm varlıkların birleştirici özüdür.

3.4 Atman bilgisi sayesinde Brahmanlık mertebesine yükseldi. Bu dünyadan yükseldi ve arzu ettiği her şeyi elde etti, Yüce Mutluluk Dünyasında ölümsüz oldu... Evet, ölümsüz oldu! Böylece Om.

“Bu bilgelik (prajñā) yani öz (ātman) aracılığıyla, o [Vāmadeva veya bilgeliğe ulaşan başka bir bilge], bu dünyadan yükselerek gökte (svarga’da) tüm arzularını elde etti ve ölümsüz oldu, ölümsüz oldu.”

“O, yani Vāmadeva ya da herhangi bir başka r̥ṣi (bilge), Brahman’ı açıklanan şekilde, o bilge-öz (prajñātman) aracılığıyla bildi; o bilge-öz ki, daha önce biliciler (jñānīler) onun sayesinde ölümsüz olmuşlardı. Benzer biçimde, o bilge de aynı bilge-öz aracılığıyla bu dünyadan yükselerek (yani dünyevî varoluşu aşarak), bu dünyayı aşp, o cennetsel dünyada (svarga-loka) bütün arzularını elde ederek ölümsüz oldu.”

“O, bilgeyi ve bilgiyi bilir; O’nun bilgeliğiyle dünya yükselir...”

Bilinç hem bilen hem de bilineni kapsar; bilgelik, bilincin bir yansımasıdır. Şankaracharya, dünyanın bilincin varlığıyla işlediğini, ancak bilincin dünyadan bağımsız olduğunu belirtir. Bilinç, her şeyin gözü ve özüdür.

Bilinç hem neden hem de sonuçtur; dünya, onun projeksiyonudur.

“O, her şeyin temeli olan Brahman’dır.”

Bu, Upaniṣad’ın sonucudur: Bilinç (Brahman), her şeyin temelidir. Şankaracharya, Brahman’ın saf, sınırsız ve değişmez olduğunu; dünyaların, organların ve varlıkların yalnızca onun geçici görünüşleri olduğunu vurgular. Özgürlük, bu gerçeği fark etmekle mümkündür.

Brahman, tek gerçekliktir; diğer her şey onun yansımasıdır

4 Özet

- Birinci Bölüm: Şankaracharya, yaratılış sürecini, Brahman’ın maya ile çokluk yarattığı bir yanılsama olarak görür. Kozmik düzen, organlar ve

tanrılar, yalnızca görelî gerçeklikte (vyavaharika) vardır, nihai gerçeklikte (paramarthika), yalnızca Brahman vardır.

- **İkinci Bölüm: Atman'ın üç doğuşu, samsara döngüsünün bir açıklamasıdır.** Şankaracharya, bu döngünün cehaletten kaynaklandığını ve Atman'ın özünde doğmadığını veya ölmediğini vurgular. Vāmadeva'nın örneği, bilincin özgürlüğünü gösterir.

- **Üçüncü Bölüm: *Prajnanam Brahma*, Advaita'nın özünü ifade eder.** Şankaracharya, bilincin her şeyin temeli olduğunu ve özgürlüğün, bu birliği fark etmekle mümkün olduğunu öğretir. Bilinç, Brahman'dır; diğer her şey yanılısamadır.

Prajnanam Brahma (प्रज्ञानं ब्रह्म), Taittiriya Upaniṣad'ın da bağılı olduğu Aitareya Upaniṣad'ın (Rigveda) en önemli mahavakyalarından (büyük sözlerinden) biridir ve Advaita Vedanta felsefesinin temel bir ifadesidir. Bu ifade, “Bilinç Brahman'dır” ya da “Brahman saf bilinçtir” anlamına gelir. Taittiriya Upaniṣad'ın Bhrigu Valli bağlamında ve özellikle Adi Shankaracharya'nın yorumlarıyla, bu mahavakya, bireysel benliğin (Atman) ve mutlak gerçekliğin (Brahman) birliğini vurgular.

4.1 Prajnanam Brahma'nın Anlamı

- Sanskrit Kökeni:

- **Prajnanam: Saf bilinç, yüksek anlayış, zekâ ya da farkındalık. “Pra” (yüce, öncelikli) ve “jnanam” (bilgi, bilinç) kelimelerinden türemiştir.**

- **Brahma: Mutlak gerçeklik, evrenin özü, her şeyin kaynağı olan değişmez gerçeklik.**

.

1. Brahman'ın Saf Bilinç Olarak Tanımı:

- Shankaracharya, **Prajnanam Brahma'yı, Brahman'ın maddi veya geçici bir varlık değil, saf, sınırsız ve değişmez bilinç olduğunu ifade eden bir**

mahavakya olarak ele alır. Bhrigu Valli’de, Bhrigu’nun beş katmanı (pancha kosha) aşarak Brahman’a ulaşması, bu saf bilince işaret eder.

- Özellikle **vijnanamaya kosha (akıl katmanı)** ve **anandamaya kosha (mutluluk katmanı)**, bilincin daha ince formlarını temsil eder. **Ancak Shankaracharya, bu katmanların bile Brahman’ın kendisi olmadığını, yalnızca onun yansımaları olduğunu belirtir. Prajnanam Brahma, tüm katmanların ötesindeki saf bilinci (prajnana) tanımlar.**

2. Atman-Brahman Birliği:

- Shankaracharya, Bhrigu Valli’nin nihai öğretisinin, bireysel benliğin (Atman) Brahman ile özdeş olduğunu gösterdiğini vurgular. Prajnanam Brahma, bu birliği doğrudan ifade eder: **Kişinin özündeki bilinç, Brahman’ın kendisidir.**

- Bhrigu’nun yolculuğu, yanlış özdeşleşmeleri (beden, zihin, akıl vb.) reddederek saf bilince ulaşmayı simgeler. Shankaracharya, bu sürecin Advaita Vedanta’nın “neti-neti” (bu değil, bu değil) yöntemiyle gerçekleştiğini belirtir.

3. Tapas ve Bilinç Farkındalığı:

- Bhrigu’nun tapas (disiplinli çaba) uygulaması, Shankaracharya’ya göre, zihni saflaştırarak saf bilince (prajnana) odaklanmayı sağlar. Prajnanam Brahma, bu tapas’ın nihai hedefini temsil eder: Bilincin Brahman olduğu hakikatini deneyimsel olarak gerçekleştirmek.

4. Evrensel Bilinç:

- Shankaracharya, Bhrigu Valli’deki Varuna’nın Brahman tanımını (“Bütün varlıklar ondan doğar, onunla yaşar ve ona geri döner”) Prajnanam Brahma ile ilişkilendirir. Brahman, her varlığın bilincinde mevcut olan evrensel bilinçtir. Bu nedenle, tüm deneyimler ve varlıklar, bu saf bilincin tezahürleridir.

4.2 Prajnanam Brahma'ya Dayalı Manevi Pratikler

4.2.1 Shravanam (Kutsal Metinleri Dinleme):

- Uygulama: **Prajnanam Brahma gibi mahavakyaları içeren Upanişadları bir guru rehberliğinde okuyun veya dinleyin. Bu mahavakya, bilincin Brahman olduğunu öğretir.**

- Prajnanam Brahma ile Bağlantı: Bu ifade, zihni Brahman'ın saf bilinç olduğu fikrine yönlendirir. Shankaracharya, bu öğretinin düzenli olarak dinlenmesinin zihni hazırladığını belirtir.

- Pratik Öneri: Her gün Aitareya veya Taittiriya Upanişad'dan bir bölüm okuyun ve "Bilinç Brahman'dır" ifadesini tefekkür edin.

4.2.2 Mananam (Tefekkür ve Öz-Sorgulama):

- Uygulama: **Prajnanam Brahma'yı mantıksal olarak analiz edin. Örneğin, "Benim bilincim nedir? Bu bilinç beden veya zihinle sınırlı mı, yoksa sınırsız mı?" gibi sorular sorun.**

- Prajnanam Brahma ile Bağlantı: Shankaracharya, bu mahavakyanın, yanlış özdeşleşmeleri (pancha kosha ile benlik sanma) ortadan kaldırarak saf bilince ulaşmayı sağladığını belirtir.

- Pratik Öneri: Günlük tefekkür seanslarında, **"Ben saf bilinç miyim?" sorusunu sorun ve Prajnanam Brahma'yı tekrar ederek bilincin sınırsızlığını keşfedin.**

4.2.3 Nididhyasanam (Derin Meditasyon):

- Uygulama: **Prajnanam Brahma'yı meditasyon sırasında bir mantra gibi kullanın ve zihni saf bilince sabitleyin. Bilincin her şeyi kapsayan doğasını deneyimlemeye çalışın.**

- Prajnanam Brahma ile Bağlantı: Shankaracharya, bu mahavakyanın meditasyonda içselleştirilmesinin, Atman-Brahman birliğini doğrudan deneyimlemeye yol açtığını söyler.

- Pratik Öneri: **Sessiz bir ortamda oturun, gözlerinizi kapatın ve “Prajnanam Brahma”yı zihinsel olarak tekrar edin. Bilincinizin beden ve zihni aşan doğasına odaklanın.**

4.2.4 Tapas (Disiplinli Çaba):

- Uygulama: **Zihni dünyevi bağlardan uzak tutarak Prajnanam Brahma’nın hakikatine odaklanmak için disiplinli bir yaşam sürün. Bu, duyuşsal arzuları kontrol etmeyi içerir.**

- Prajnanam Brahma ile Bağlantı: Shankaracharya, tapas’ın zihni saflaştırarak bilincin Brahman olduğunu anlamayı kolaylaştırdığını belirtir.

- Pratik Öneri: **Günlük yaşamda ölçülülük uygulayın (örneğin, aşırı yemekten veya eğlenceden kaçınin)** ve zihni Prajnanam Brahma üzerine yoğunlaştırın.

4.2.5 5. Pancha Kosha Sorgulaması:

- Uygulama: Bhrigu Valli’deki gibi, **beş katmanı (annamaya, pranamaya, manomaya, vijñanamaya, anandamaya) sorgulayın ve bunların saf bilinç (prajñana) olmadığını fark edin.**

- Prajnanam Brahma ile Bağlantı: Shankaracharya, Prajnanam Brahma’nın, tüm katmanların ötesindeki saf bilinci işaret ettiğini vurgular. Bu mahavakya, katmanların geçici olduğunu anlamayı destekler.

- Pratik Öneri: Meditasyonda her katmanı teker teker inceleyin ve “Bu katman bilinç mi, yoksa bilinci aydınlatan mı?” sorusunu sorarak Prajnanam Brahma’ya ulaşın.

4.2.6 6. Annam’a Saygı ve Etik Yaşam:

- Uygulama: **Yiyeceği (annam) Brahman’ın bir tezahürü olarak görün ve ona saygı gösterin. Prajnanam Brahma’yı hatırlayarak, tüm varlığın bilincin bir ifadesi olduğunu fark edin.**

- Prajnanam Brahma ile Bağlantı: Shankaracharya, yiyeceğe saygının, bilincin evrensel doğasını tanımanın bir yolu olduğunu belirtir, çünkü her şey Brahman’dan gelir.

- Pratik Öneri: **Yiyeceği minnetle tüketin ve paylaşın. Yemek yerken, “Bu yiyecek, saf bilincin (Brahman) bir formudur” düşüncesini zihninizde tutun.**

4.2.7 7. Sakshi Bhava (Tanık Bilinç Farkındalığı):

- Uygulama: **Kendinizi beden, zihin veya duygularla özdeşleştirmek yerine, her şeyi gözlemleyen saf bilinç (sakshi) olarak görün. Prajnanam Brahma, bu tanık bilincin Brahman olduğunu hatırlatır.**

- Prajnanam Brahma ile Bağlantı: Shankaracharya, saf bilincin tüm deneyimleri aydınlatan değişmez gerçeklik olduğunu belirtir. Bu mahavakya, tanık bilince yerleşmeyi teşvik eder.

- Pratik Öneri: **Gün içinde, özellikle duygusal anlarda, “Bunu gözlemleyen kim?” diye sorun ve bilincinizin Prajnanam Brahma olduğunu hatırlayın.**

4.2.8 8. Karma Yoga ve Bağızsızlık:

- Uygulama: **Günlük görevleri Prajnanam Brahma’yı hatırlayarak, bağızsızlıkla ve Brahman’a adanmışlıkla yerine getirin. Eylemler, saf bilincin bir ifadesi olarak görülmelidir.**

- Prajnanam Brahma ile Bağlantı: Shankaracharya, eylemlerin ego yerine bilincin farkındalığıyla yapıldığında zihni saflaştırdığını belirtir.

- Pratik Öneri: **İş, aile veya sosyal sorumluluklarınızı bir ibadet gibi yapın ve sonuçlara bağlanmadan, “Her şey Brahman’ın bilincidir” düşüncesiyle hareket edin.**